Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 11 июль
ПАЙШАНБА
№ 132 (5.175).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

БОЗОР ШАРОИТИДА ХЎЖАЛИК ИҚТИСОДИЁТИ

ТАҚЧИЛЛИКНИ ТАДБИРКОРЛИК ЕНГАДИ

Баҳор серёғин, салқин келиши деҳқонларимизни хийла ташвишлантирди. Айни чигит экиш пайтида Занг каналида бир неча кун кўзда тутилмаган жиддий таъмирлаш ишлари олиб борилди. Қўшни районларда барака уруғи қадалаётганда пахтакорларимиз ерни суғормасдан хуноб эдилар. Оқибатда нафақат бизда, райондаги бошқа хўжаликларда ҳам экиш майнинг охиригача давом этди. Сеялка тақилган сўнгги трактор даладан 23 май куни олиб чиқилди. Яқин йилларда мавсум бу қадар кечикмаганди. Куни-кеча мусобақадош Раим Бўриев номли давлат хўжалиги вакиллари ўзаро текширишда бўлишди. Пахта етиштирилаётган 2.050 гектар майдонни кўздан кечиришди. 1.300 гектардан зиёд ердаги ғўза ривожи яхши. Ҳар тупда 3—4 тадан кўсак, 13—15 тагача шона, гул бор. Яширишнинг ҳожати йўқ, 700 гектардаги кўчат текис, бегона ўтдан тоза бўлишига қарамасдан, ҳозирча шонага кирмаган.

Умуман ниҳоллар ривожи бултургидан 10—12 кун орқада. Бу экиш кечиккани, баҳор салқин келгани оқибатидан. Масалан, ҳозиргача ғўза 160—180 даража фойдали иссиқликни оз олган. Айни саратон бўлишига қарамасдан, ҳаво мўътадил эмас. Гоҳо жазирама иссиқ, баъзида эса кучли шамолдан сўнг ҳарорат пасайиб кетади. Айниқса тунда ҳозиргидек салқин бўлиши қизиқ. Бундай шароитда сара меҳнат қилган, об-ҳавога қараб тадбиркорлик кўрсатган деҳқон ютади. Ғўзага ишлов бериш, озиқлантириш ва суғоришда бир хил ўлчов билан ёндошиш мумкин эмас.

Яқинда барча мутахассисларимизни, бригада ва звено бошлиқларини тўплаб, шу ҳақда маслаҳатлашиб олдик. Бу йилги шароитда ҳосилни бир кун бўлса-да барвақт етилтиришга эътибор қаратилди. Қиладиган ишларимиз аниқ. Қатор ораларига сифатли ишлов бериб, тупроқни қиздириш, ўсимлик томиридан иссиқлик кўпроқ боришига эришиш керак. Ҳозир барча майдонда биринчи комплекс ишлов тугалланиб, сув таралди. 50 та культиватор чигит униб чиққан кундан ҳозиргача тиним билгани йўқ. Механизаторларнинг иш куни тонг ёришганда бошланиб, қош қорайганда тугаяпти. Улар унумли меҳнат қилишлари учун барча қулайлик яратилган. Муҳими, ҳозирги иқтисодий танглик пайтида уларнинг моддий манфаатдорлигини оширдик. Товон пули тўланяпти. 300—350 сўмгача маош олишмоқда. Сувчиларга ҳам шундай ғамхўрлик кўрсатилаётир. Қарийб 250 киши экинга обиҳаёт тарамоқда. Бу йилги шароитда суғоришни бир мартага қисқартириб, уч сув билан ҳосилни пишириш мақсад қилинган. Кенг қаторли майдонларда культиваторларга 28—30 та ишчи қисмлари ўрнатилган. Жўяклар 18—20 сантиметр юмшатилмоқда. Қатор оралиғи 60 сантиметрли далаларда культивация чуқурлиги 12—14 сантиметр бўляапти. Чопиқ тракторлари чиритилиб, элакдан ўтказилган гўнг билан ишлатилмоқда. Эндигина шоналай бошлаган 700 гектар майдондаги ниҳолларга қўшимча ишлов берилиб, озиқлантирилаяпти.

Бундан буён ғўзанинг ривожланиши оддий чопиқчидан тортиб, механизатор ва сувчининг ҳамжиҳатлик билан меҳнат қилишларига боғлиқ. Жовли Мажидов, Шуҳрат Бўриев бошлиқ бўлим далаларида экиннинг ҳолати кўзни қувонтиради. Бу жамоалар деҳқонлари жорий йилда 1200—1400 тоннадан пахта топширадилар. Ҳар тупда 4—5 тадан кўсак, кўплаб шона ва гул бор. Парда Сариев, Ўғилой Жўраева бошлиқ бригадалар даласида ғўзалар янада барқ авж. Демак, баҳор салқин келгани ёки экиш кечикканлигини важ қилишга асос йўқ. Бултургидек эртаги ҳосил етиштириб, 7 минг тонадан зиёд оқ олтин тайёрлаш учун имконият мавжуд.

Мамлакатда иқтисодий танглик ҳукм сураётганлигига, ҳар қадамда турмуш қийинчиликларига дуч келинаётганлигига қарамасдан чўлқуварларимиз кайфияти кўтаринкидир. Чунки жумҳуриятимизда олдиндан белгиланган тадбирлар қўл келмоқда. Қишлоқ аҳлига томорқа учун ер ажратиш, чорва молларини озуқа билан таъминлашга қаратилган фармонлар қисқа вақт ичида яхши самара бераётир. Бошқа ҳудудларни билмадим, чўл шароитида томорқада экин экиб, бозорда маҳсулот сотган деҳқон камдан-кам учрарди. Ҳозир эса нарх-наво сиёсати одамларни ҳушёр торттирди. Эндиликда томорқаларда бир қарич бўш ерни кўрмайсиз. Гараж мудири Жўра Дўстқобилов 16 сотих ердан 10 тонна эртаги карам сотди. Оила 5,5 минг даромад кўрди. Ҳолбуки, Жўра ака бир йилда кўпи билан 2,5—3 минг сўм маош оларди. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Демак, яхши яшаш учун нима қилиш кераклигини ҳаётнинг ўзи кўрсатар экан.

Хўжалигимизда кейинги икки йилда кўплаб оилаларга томорқа учун ер берилди, аҳолига беда, силос, сомон, дон сотилмоқда. Жорий йилда 255 гектар майдонда ғалла сепилиб, гектаридан 38 центнердан ҳосил олинди. Омборда минг тоннадан зиёд дон жамғарилди. Унинг 130—150 тоннаси чорва моллари учун озуқа сифатида фойдаланилади, 800 тоннаси аҳолига сотилади. Зарурат туғилганда тегирмонда ун тайёрланади.

Ҳозирги танглик шароитида халқимиз қийналмасин, деб бир йилда тўланадиган 2 миллион 200 минг сўм товон пулидан ташқари ишчиларнинг ойлик маошларини 15—20 фоиз оширдик. Ёзнинг пишиқчилик палласида хўжаликда етиштирилган картошкани бозордагидан арзон нархда сотдик. Олма, ўрик ва бошқа мевалар баҳоси ҳам шундай. Қишлоқ аҳолисини тўлиқ булоқ суви билан таъминладик. Газлаштириш жадал олиб борилмоқда.

Амалга оширилаётган бу ишлар билан қаноатланмаймиз, албатта. Муаммолар талай. Бозор иқтисодиёти шароитида юкнинг оғири хўжалик елкасига тушаётир. Ҳар ким аравасини ўзи тортиши керак. Бу эса иқтисодий аҳвол нечоғли бақувват бўлишига боғлиқ. Бултур хўжалик қарийб 3 миллион сўм фойда олган эди. Бу йил пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг харид баҳоси оширилганлигига қарамасдан 170 минг сўм зиён кўришимиз кутилмоқда. Зарар билан ишлайдиган хўжалик эса ҳозирги шароитда ўз фаолиятини тўхтатиши лозим. Нима учун бундай бўлаётир? Биз узоқ йиллар пахта ва бошқа маҳсулотларимизнинг харид нархини ошириш кераклиги тўғрисида «гап» сотдик. Афсуски оқ олтиннникидан аввал техника, эҳтиёт қисм ва ўғитларнинг баҳоси ошириб юборилди. Энди эса бир тонна пахта толаси фалон сўмга сотилаётганидан деҳқонга наф йўқ. Биз толанинг харид баҳоси ошди, деб пахтакорнинг ойлик маошига бир сўм қўшиб беролмаймиз. Буни меҳнаткаш тушуниб турибди.

Бир килограмм пахта хом ашёсидан 2—3 та эркаклар кўйлаги тайёрланади, унинг ҳар бири 40 сўмдан сотилганида (дўконларда қирқ сўмлик кўйлакнинг ўзи йўқ) ҳам жами 120 сўм бўлади. Биздан бир килограмм толани нари борса етти сўмга харид қилишади. Ахир деҳқонга шу даромаднинг лоақал 20 фоизини бериш мумкин-ку. Яна бир масала — етиштирилган ҳосилнинг завод ҳовлисида тўпланиб қолиши. Мамлакатдаги кўпчилик тўқимачилик корхоналари бизнинг толамиз билан ишлайди. Қайсидир куни ойнаи жаҳон орқали кўрсатувда уларнинг вакиллари тола етказиб беришни илтимос қилишди. Қизиқ, ўзбекистонликлар оддий чўпдан тортиб, эҳтиёт қисмларгача ўз вакилларини юбориб, олиб келишади. Улар эса қадам босишмайди. Бундай дейишимнинг боиси, кўп ҳолларда вагон-вагон маҳсулотни жўнатаётган деҳқон ҳақ олиш у ёқда турсин, ҳатто маломатга қолаётир. Масалан, бултур хўжалигимиздан жўнатилган тарвуз ҳақини ҳозиргача ололмаяпмиз.

Бозор иқтисодиёти қийинчиликларини енгишнинг яна бир йўли, ҳар бир район ва хўжаликдаги мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиш, деб ўйлайман. Районимиз қўриқ, сувнинг сўнгги қулоғида. Занг каналида ноябрдан мартгача сув тўхтатиб қўйилиши бизга қимматга тушаётир. Гап чигит экиш бир ҳафта кечикишидагина эмас. Агар йил давомида айниқса кеч куз ёки қиш ойларида каналдан 3—4 кубметр сув оқизиб қўйилса, хўжаликларда беда ва ғалла ҳосилдорлиги ошади. Қолаверса, чўлқуварлар эртаги сабзавот етиштириш билан сидқидилдан шуғулланардилар. Бизда бунинг уддасидан чиқадиганлар кўп. Қўшни Раим Бўриев номли давлат хўжалигидан бир деҳқон томорқасидан 10 тонна эртаги тарвуз сотиб, 20 минг сўм даромад қилди. Бундай ишни бошқалар ҳам уддалаши мумкин. Хуллас, ҳозир хўжалик раҳбаридан тортиб, оддий деҳқонгача имконият қидириши, оқилона иш юритиб, тўкинчиликка ҳисса қўшиши керак.

У. ҒАФФОРОВ,
Гагарин районидаги Абдулла Набиев номли давлат хўжалиги директори.

Дўстлик районидаги «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигининг «Комсомол» ва «Зарбдор» ширкатлари пахтакорлари ўзаро мусобақадош. Уларга ёш коммунистлар Жозил Эргашев билан Ўрол Шайзоқов раҳбарлик қилишади. Иккала ширкатнинг пахта майдонлари тенг — 500 гектардан. Мақсад эса ҳосилдорликни гектар бошига камида 30 центнерга етказиб, давлатга аъло нав хом ашё топширишдир. Дарвоқе, оқ олтин сифати юқорилиги учун ўтган йили иккала ширкат ҳам 100 минг сўмдан қўшимча даромад олди.

Мусобақадош ширкатларнинг аъзолари ҳам, раҳбарлари ҳам тез-тез учрашиб турадилар. Ғўза парваришидаги ютуқ ва камчиликлар таҳлил этилиб, яхши тажрибалар ўртага ташланади, амалий тавсия ва маслаҳатлар айтилади. Шу боисдан уларнинг пайкалларидаги ғўзалар серавж, серҳосил бўлиб ўсмоқда. Ҳозир ҳар тупда 12—14 тадан ҳосил нишоналари бор. Гул ва кўсаклар кун сайин кўпаймоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Мусобақадош дўстлар Жозил Эргашев ва Ўрол Шайзоқов пахтазорда. 2. «Комсомол» ширкатининг илғор механизатори Акром Эшонқулов.

К. ЖЎРАҚУЛОВ олган суратлар.

ШОДА-ШОДА КЎСАК

Чортоқ районидаги «Москва» жамоа хўжалигида моҳир пахтакорлар кўп. Муҳаммадали Ҳусайнов — шуларнинг бири. У хўжаликнинг 4-бригадасига бошчилик қилмоқда. Жорий йилда аҳил жамоа 56 гектар майдонга ғўза экқан. Гектаридан 34,5 центнердан ҳосил етиштириш уларнинг эзгу ниятидир.

— Ҳар туп ғўзани авайлаб-асраб парваришлаяпмиз, — деди бригада саркори.— Чунки ҳосилдорликда гектарларнинг бутлиги муҳим. Экин парвариши агротехника талаблари даражасида ўтказилмоқда. Ҳозир ҳар тупда 8—10 тадан кўсак бор.

Тажрибали механизатор Улхон Мирзаакбаров қатор ораларига тўртинчи ишлов беришни қизғин олиб бормоқда. У ҳар куни 6—7 гектар майдонни сифатли культивациядан чиқармоқда. Ниҳолларни обиҳаётга қондиришда Абдулла Тошпўлатов, Аълохон Муталлиев каби миришкорлар ўрнак кўрсатишмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

ИККИ ХАБАР

Қизилтепа райони пахтакорлари бу йилги мураккаб шароитда 11.181 гектар майдонда деҳқончилик қилмоқдалар. Май ойида рўй берган табиий офат уларнинг ҳам ташвишига ташвиш қўшди. Азамат деҳқонлар кўрилган талофатни тезроқ бартараф этиш йўлларини излашди. Июнда ғўзалар жадал ривожлантирилди. Озиқлантириш, ишлов бериш кучайтирилди. Натижада экин тезда қаддини ростлаб, серҳосил бўлиб ўсаяпти.

Хўжаликларда суғориш сифатли олиб борилмоқда. «Ўртачўл юлдузи» давлат хўжалигининг Олим Пардаев, Фармон Ғаниев, Бахшилло Аслонов бошлиқ бригадаларида иккинчи марта обиҳаёт тарашга тараддуд кўрилмоқда.

Б. МАНСУРОВ.

* * *

Камол Темиров районидаги «Бўстон» давлат хўжалигининг 1-бўлимига қарашли 6-бригадага етакчилик қилади. Бу йил жамоа 65 гектар майдонда пахта етиштирмоқда.

— Мақсадимиз ҳар гектар ердан 29 центнердан сифатли оқ олтин йиғиштириб олиш, — деди бригада бошлиғи К. Темиров. — Ҳозир ниҳолларни бешинчи комплекс ишловдан чиқараяпмиз. Механизаторларимиз Шокир Ҳидиров билан Мавлон Жумаев кунига 5—6 гектардаги ғўзаларга ишлов беришаяпти. Пайкалларни бегона ўтдан тозалашда ва чопиқ қилишда Мавжуда Усмонова, Тошбиби Одилова, Шаҳри Темирова каби ишчилар фаол.

Э. АТОЕВ.

ПАРЛАМЕНТДАГИ МУНОЗАРАЛАР

9 июль куни Иттифоқ парламентининг эрталабки мажлисида бошланган жўшқинлик кундузги мажлисда ҳам давом этди. Аввалига К. Ф. Катушевнинг Бош вазир ўринбосари, мамлакат ташқи иқтисодий алоқалар вазири лавозимига номзодининг такрорий муҳокамаси қизғин ўтди. Сўнгра корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисидаги СССР Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги қонун лойиҳаси ҳам жуда ўткир мунозара шароитида кўриб чиқилди.

Кадрларга оид биринчи масалада парламент аъзолари бир фикрга кела олмадилар. Бу масала яна кечиктирилди. Солиқларга келганда кўпчилик нутқларнинг асосий маъноси, мажлисга раислик қилган А. И. Лукьяновнинг ибораси билан айтганда, илгари берилган имтиёзларни кенгайтиришга қаратилди. Умуман, корхоналарга бозор шароитида яшаш учун энг яхши имкониятларни яратиб бериш муддаоси сезилиб турди.

(ТАСС).

Тавсия

БОҒБОН ВА СОҲИБКОР ЮМУШЛАРИ

Сурункали ёғингарчилик, дўл боғ ва токзорларга ҳам салбий таъсир кўрсатди. Ток тупларининг кучли ўсиши таъсирида новдалари қалинлашиб кетди. Асосий куч ҳосилга эмас, балки ўсишга сарфланди. Бундай шароитда жадаллик билан 1—2 марта сифатли хомток қилиш, тупдаги новдаларни тараб бойлаш, ортиқчасини қирқиш муҳим ҳисобланади. Токлар ерда ўстирилаётган бўлса, ошиқча бачкиларни олиб ташлаш, катта новдаларнинг тагига тирговучлар ўрнатиб, шамоллатиш лозим. Тупларнинг ўсишига қараб гектарига 60—80 килограмм азот, фосфор, калий ўғитларига 2—3 тоннадан чиритилган маҳаллий ўғит аралаштириб ерга чуқурроқ солинади, бегона ўтлардан тозаланади, яхшилаб суғориб ер етилиши билан устки қисми юмшатилади. Бу тадбирлар ток тупларининг нормал ўсишини таъминлаш, узум ғужумларининг донадор, рангдор, сершира бўлишини, ҳосил чўғини оширишни таъминлайди. Бир йиллик новдаларнинг чиниқиб пишиши ва келгусида мўл ҳосил олиш учун замин тайёрланади. Хомток ўз вақтида ўтказилса қуёш нури ток шох-шаббаларига ёйилиб баробар тушади ва ер қатламлари исишига яхши таъсир кўрсатади. Ўз вақтида қилинган хомток кул касали ва узумхўрнинг кўпайишига йўл қўймайди.

Мевали боғларда мавжуд ҳосилни парваришлаш, уни донадор қилиб етиштириш ҳам муҳимдир. Июль ойида гектарига 60—80 килограмм фосфор, калий ва азот ўғитларини аралаш ҳолда солиб, сўнгра суғориш даркор. Боғ қатор ораларида тупроқ ишланмаган бўлса, албатта юмшатиш чораларини кўриш зарур. Тоғли ҳудудларда ва шағалли ерларда чуқур эгатлар олиб, сув тараш лозим.

Дарахтни атрофидан ўсиб чиққан бачки новдалардан тозалаш керак. Бу ишлар ўз вақтида бажарилса ҳосил белгиланган муддатда етилади ҳамда келгуси йил учун ҳозирдан замин яратилади.

Кейинги йилларда катта-катта майдонларда токзорлар барпо этилди. Қалинлашиб кетган шох-шаббалардаги ортиқча новдалар хомток қилинади. Бу билан ток тупларига керакли шакл бериш яхшиланади.

Янги боғ ва токзор қатор ораларини бегона ўтлардан тозалаш, юмшатиш тадбирларини вақтида, тўлиқ ўтказиш зарур. Ёш боғлар орасига оралиқ экинлари экилган тақдирда улар кўчатларга салбий таъсир етказмаслиги керак. Бунда асосан эртаги ва ўртаги оралиқ экинлари ўстириш, парвариш талабларига амал қилиш лозим.

Етиштирилган ҳосилни ўз вақтида, нобуд қилмай йиғиштириб олиш, уни сотишни ташкил этиш, пухта ҳисоб-китоб ўтказиб, керакли идиш ва транспорт воситалари билан таъминлаш, мева ва узумни қуритиш ишларига ҳар томонлама тайёргарчилик кўриш июль ойида боғбон ва соҳибкорлар олдидаги долзарб ишлардир. Шунингдек жорий йилги об-ҳаво шароитида касаллик ва зараркунандалар тарқалиши кузатилмоқда, кул ва антрокноз касалликлари кўпайиши кўзга ташланмоқда. Бунинг олдини олиш учун юқорида айтилган хомток ишлари билан биргаликда зарур агротехник тадбирларни узвий боғлаб ўтказиш лозим. Тупроқ қатламлари ҳаддан ташқари зичлашиб кетган боғ ва токзорларда ер чуқур юмшатилиб, керакли маҳаллий ва минерал ўғитларни, шу билан бирга темир мис оксидини солиш тавсия этилади. Чунки бундай ерларда сарғайиш (хлороз) касаллигига чалиниш пайдо бўлмоқда.

Бу йилги шароитда кўпчилик токзорларда кул, антрокноз касалликлари, узумхўр қурти, боғларда эса олма қурти, монолиоз, данакли боғларда доғланиш касалликлари ривожлана бошлади. Булар ҳосилга ва унинг сифатига сўзсиз салбий таъсир кўрсатади. Бундай боғ ва токзорларда ўз вақтида касаллик ва зараркунандаларга қарши кураш чораларини олиб бориш катта аҳамиятга эга. Июль ойининг биринчи ярмида уруғлик боғларда олма куртига қарши фозалоннинг 0,3 фоизли эритмаси (гектарига 4—4,5 килограмм) ишлатилади. Бу кимёвий дори шу кунларда олмазорларда тарқалаётган дўлана куяси қуртини ҳам қириб ташлайди. Ушбу тадбир боғларда учрайдиган турли хил каналарга қарши курашда ҳам юқори самара беради. Бунинг учун юқоридаги эритмага 8—10 килограмм олтингугуртнинг ҳўлланувчи кукуни қўшилади.

Агар хўжаликларда пиретроидли кимёвий дорилардан цимбуш ёки амбуш бўлса, фозалон ўрнига уларни ишлатиш мумкин. Цимбуш гектарига 600—800 грамм, амбуш эса 1,2—1,5 килограмм сарфланади. Сепишга тайёрланган эритмага каналарга қарши қўлланувчи омайт дориворидан 1,5 килограмм қўшиб, дарахтларга кечқурун ёки эрталаб салқинда пуркаб чиқилади. Амалга оширилган ишлар боғларда қалқондор зараркунандасини ҳам қириб ташлайди.

Токзорларда тарқаётган зарарли ҳашаротга қарши 0,3 фоизли фозалон эритмасини қўллаш керак.

Олмазор ва нокзорларга ишлов беришда тайёрланган кимёвий эритмадан паст бўйли боғларга гектарига 1200—1500, ўрта бўйлиларига 2000—2500, баланд бўйли боғларга эса 3000 литр суюқлик сарфланади. Данакли боғларда, асосан гилос ва олхўри дарахтларида шу кунларда сохта қалқондор зараркунандаси тарқалиб, ўсимликнинг ривожланишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Унга қарши дарахтлардаги ҳосил териб олингач фозалон ва 30-рақамли дориворларни қўллаш зарур. Ишлатиладиган аралашмага 4 килограмм фозалон ва 12—15 килограмм 30-рақамли доривор солинади, сўнгра дарахтларга ишлов берилади.

Токзорларда қуртнинг учинчи авлодига қарши июль ойида фозалон ёки бензофосфатнинг 0,2 фоизли эритмаси пуркалади. Улар токнинг тури ва ёшига қараб гектарига 2,5—4 килограмм сарфланади. Цимбушнинг 0,1 фоизли эритмаси (гектарига 0,8—1,2 килограмм) ҳам яхши самара беради.

Кул (оидиум) касаллигига қарши эса ток тупидаги новдалар зичлигига қараб ОШУ аппарати ёрдамида гектарига 35—40 килограмм олтингугурт кукунини чанглаш мумкин. Агар бу доривор бўлмаса коллоид олтингугуртнинг 0,4—0,6 фоизли эритмаси пуркалади. Ушбу тадбирни узумхўрга қарши чоралар билан қўшиб ўтказган маъқул. Бунда олтингугуртнинг қўлланадиган кукунига фозалон, бензофосфат кабилардан бири қўшилади. Мабодо токзорларда доғли антрокноз касаллиги ривожланса, унга қарши гектарига 300—350 грамм тилт дориворн ишлатилади.

Ана шу ишлар ўз вақтида, пишиқ-пухта ўтказилган тақдирда мўл ва сифатли маҳсулот етиштирилади. Шу билан бирга мевали дарахт ва toклардан келгуси йилда мўл ҳосил олиш учун яхши замин тайёрланади.

САРАТОНДА САРА ИШЛАЁТГАНЛАР

Зарифа Деҳқонбоева ўша куни чақмоқ ва момақалдироқдан кейин селнинг шовуллашидан, дўлнинг тасир-тусуридан даҳшатга тушган, кўнгли қоронғи тунга айланган эди. Ёмғир тиниб, ғўза ниҳоллари лойқага кўмилиб қолганини кўргач, юраги туз сепгандек ачишган бўлса ҳам ғайрати, шижоати бўшашмади. Ер етилиши билан кечагина культиватор тиркалган тракторга яна сеялка тақиб чигит қадади.

Мана, бугун дўл ҳамласидан омон қолган пайкалдаги экин билан қайта уруғ экилган картадаги ниҳолларни бир-бирига таққослаб, ривожланишини кўздан кечириб юрибди. Бир текис гуллаб, кўсаклаётган ғўзадан кўнгли тўқ. Ҳозир саратон. Вақтни ўтказмай ўғит берса, сув тараса бас. Орқада қолаётганларини қўшимча озиқлантиради.

Пискент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» жамоа хўжалиги далаларини шу кунларда бир бориб кўринг-а. Раис Зарифа Деҳқонбоева, бригада бошлиқлари Мирзарайим Маткаримов, Карим Хўжабоев, Абдуғани Нишонбоев, механизаторлар Холмирза Абдуллаев, Раҳмонали Сатторов, Худойқул Маҳсумов, сувчилар Абдулла Абдуҳолиқов, Сувонқул Қурбонов билан бир гаплашинг. Уларнинг ҳам қувончли, ҳам ташвишли сўзларини эшитасиз. Ўтган йили «Наманган» навли пахта чигитини биринчилар қаторида экиб, синаб беришганди.

Бултур июнь бошларида Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг аъзоси, вилоят Кенгашининг депутати Зарифа Деҳқонбоева билан гаплашиб қолгандим. Ҳамиша қувноқ юрадиган опа ўшанда серташвиш, ўйчан кўринарди.

— Ҳа, тинчликми? — кўнгил сўрадим.

— Вилтдан қутиламиканмиз деб «Наманган» навли чигитдан эккан эдик, бу ёғи ғалати бўлиб турибди, — деди опа. — Бошқа хўжаликларда ғўзалар шоналаб, гулга кираяпти, бизники қаддини ростлаб олганича йўқ. Селекционерлар бу нав ўзи шунақа, аввалига суст ривожланади, кейин бошқалардан ўтиб кетади, деб бизни юпатмоқчи бўлдилар. Ғўза вақтида ўсмаса, деҳқон кўнглини чироқ ёқиб ҳам ёритиш қийин...

Бир ой ўтмай раис билан яна учрашдик.

— Ҳар қалай кўтарилиб қолди, кўнглимиз бирмунча равшан тортди, энди бу ёғи ҳаракатимизга боғлиқ, — деди Зарифа опа.

Кузда яна меҳмонга бордик. Боиси — жамоа хўжалиги деҳқонлари Пискент районида учинчи бўлиб режани уддалашганди. Шундан кейин ҳам терим машиналари тиним билмай ишлаётганини кўриб, рости, ажабландик.

— «Наманган» бебаҳо нав экан, вилт кўп юқмайди, ҳосили юқори, пахтаси тош босимли, хуллас, бизбоп, — деди раис мамнунлик билан. — Бир тонна оқ олтин терган механизаторга аввалига 10 сўм, ҳозир 30 сўм тўлаяпмиз. Шунинг учун улар далани тарк этмаяптилар...

...Зарифа Деҳқонбоева билан яқинда яна учрашдик. Чеҳрасида табассум сезилмайди. Пилла тайёрлаш режаси ошириб бажарилган бўлса ҳам, ғўза ривожидан кўнгли тўқ эмас. Эрталаб туради, дала айланади, кун иссиғида пайкал оралайди, кечқурун деҳқонлар билан бирга қайтади. Механизаторлар, колхозчилар «Наманган» навининг феъли, талабини билишади. Баъзан улар раисга тасалли берган бўладилар:

— Бултур кўрдик, аввал сустроқ ўсиб, кейин қувиб ўтаркан... Асосийси ўт йўқ, яганаси ҳам вақтида бўлди, эрта-индин ҳаммаси бараварлашиб, шиғил-шиғил кўсак бойлайди.

Опа билан юқорида таъкидлаганимиз, ўтган йил натижаларини яна эсладик. Суҳбатдошим бироз ёзилиб гапирди-ю аммо тағин жиддийлашди. Бу табиий, албатта. Бозор иқтисодиётига ўтилган бугунги кунда хўжалик раҳбари деҳқонларнинг турмуш тарзини ўйлагандир, балки. Бундан буён қандай кун кечириш керак? Ишқилиб пахта режаси бажарилсин-да. Раиснинг хаёлида эҳтимол шу фикрлар чарх ураётгандир.

Далаларда меҳнат сурони авжида. Механизаторлар Худойқул Маҳсумов, Холмирза Абдуллаев, Раҳмонали Абдусатторов ғўзаларни тўртинчи культивациядан чиқаришди. Қумри Эргашева, Роҳатой Нурматова, Кароммат Мажидова каби колхозчилар топшириқни тез ва соз бажариб, бошқаларга ўрнак кўрсатишмоқда. Ҳаво тафти кўтарилиб, парвариш кучайтирилган сари ғўза бўйига бўй, ҳосилига ҳосил қўшмоқда.

А. ФОЗИЛОВ.

• Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ МАНДАТ КОМИССИЯСИ ВА ҚЎМИТАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 111-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қонун лойиҳалари тайёрлаш устида иш олиб бориш, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ихтиёридаги масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тайёрлаш учун, Ўзбекистон ССР қонунлари, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бошқа қарорлари давлат ҳамда жамоат идоралари ва ташкилотлари томонидан амалга оширилишига ёрдам бериш ҳамда бу ишни назорат қилиш учун, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг доимий комиссиялари билан ҳамкорлик қилиш учун депутатлар орасидан Мандат комиссияси ва қўмиталар сайлайди.

2-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни бажара бориб, Ўзбекистон ССР давлат ҳокимиятининг олий идораси бўлмиш Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши самарали фаолият кўрсатишига ёрдам беришлари керак.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

Ўзбекистон ССР қонунларининг ва Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши бошқа қарорларининг лойиҳаларини ишлаб чиқиш;

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ихтиёридаги масалаларни дастлабки тарзда қараб чиқиш ва тайёрлаш;

Ўзбекистон ССР қонунларини ва Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қабул қилган бошқа қарорларни амалга оширишга ёрдам бериш.

3-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари янги сайланган Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг биринчи сессиясида Олий Кенгашнинг ваколат муддати даврига тузилади.

4-модда.

Қўмиталарнинг рўйхати Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан тасдиқланади. Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ваколат муддати давомида, зарур бўлиб қолганда, янги қўмиталар ташкил этиши, илгари тузилган қўмиталарни тугатиши ва қайта тузиши, Мандат комиссияси ва қўмиталар таркибига ўзгаришлар киритиши мумкин.

5-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан раислар ва аъзолардан иборат таркибда сайланади. Мандат комиссияси ва қўмиталар раисларининг ўринбосарлари ҳамда комиссия ва қўмиталарнинг котиблари уларнинг мажлисларида сайланадилар ва кейинчалик Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раёсати томонидан тасдиқланадилар.

6-модда.

Мандат комиссияси ва қўмиталар очиқ овоз бериш йўли билан Ўзбекистон ССР халқ депутатлари орасидан сайланади.

Овоз бериш раиснинг номзоди бўйича алоҳида, сўнгра эса Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қарорига биноан Мандат комиссияси, қўмита таркиби бўйича бир йўла ёки ҳар бир номзод бўйича алоҳида-алоҳида ўтказилади.

7-модда.

Мандат комиссияси ва қўмиталарни тузиш чоғида Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг ишчанлик фазилатлари, касб ва бошқа қизиқишлари, уларнинг ишлаб чиқариш ва ҳаётий тажрибалари, эркин билдирилган хоҳиш-истаклари инобатга олинади.

Ўзбекистон ССР халқ депутати, қоида тариқасида, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг битта қўмитаси ёки комиссияси аъзоси қилиб сайланиши мумкин.

8-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ёки қўмитасининг раиси қилиб сайлашга тавсия этилган Ўзбекистон ССР халқ депутати Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг сессиясида сўзга чиқиб, ўз фаолият дастурини баён этиши мумкин. У сессия қатнашчиларининг саволларига жавоб беради.

9-модда.

Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг таркибига доир таклифлар комиссия ёки қўмиталарнинг раислари томонидан тайёрланиши мумкин.

10-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси, унинг ўринбосарлари, Ўзбекистон ССР Прокурори Мандат комиссияси ва қўмиталар таркибига сайлана олмайдилар.

11-модда.

Мандат комиссияси ва қўмиталар таркибига сайланган Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг ҳаммаси тенг ҳуқуқлардан фойдаланади.

Мандат комиссияси ёки қўмита таркибига сайланмаган Ўзбекистон ССР халқ депутати уларнинг ишида маслаҳат овози ҳуқуқи билан иштирок этиши мумкин.

12-модда.

Депутатларнинг Мандат комиссияси ва қўмиталаридаги ваколатларини Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши шу кишиларнинг илтимосларига кўра, шунингдек, уларнинг ўз вазифаларини бажаришини мумкин бўлмайдиган қилиб қўядиган ҳолатлар муносабати билан муддатидан аввал тўхтатиши мумкин.

Мандат комиссияси ва қўмиталар таркибини янгилаш тўғрисидаги таклифларни Мандат комиссияси ва қўмиталар муҳокама қилади ва бу таклифлар Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг розилиги билан уларнинг раислари томонидан Ўзбекистон ССР Олий Кенгашида кўриб чиқиш учун киритилади.

13-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ёки қўмиталари таркибига сайланган Ўзбекистон ССР халқ депутатлари комиссияси ёки қўмитанинг таклифига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг қарори билан Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши, унинг Раёсати Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг топшириқларини бажариш учун зарур бўлган даврга ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод этилишлари мумкин, бунда уларнинг депутатлик фаолияти билан боғлиқ харажатлари Ўзбекистон ССР бюджети маблағлари ҳисобидан қопланади.

14-модда

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши олдида масъулдирлар ва унга ҳисоб берадилар.

15-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ишини юритиш, уларнинг ҳуқуқ ва бурчлари, уларни тузиш тартиби ва фаолияти масалалари Ўзбекистон ССР Конституцияси, Ўзбекистон ССР қонунлари, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг иш тартиби, ушбу Қонун билан ва шуларга мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан белгиланади.

16-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўз ишларини масалаларни коллектив равишда, эркин муҳокама қилиш ва ҳал этиш, ошкоралик ҳамда Мандат комиссияси ва қўмиталар аъзоларининг кенг ташаббускорлиги асосида ташкил этадилар.

17-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 109-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг раислари лавозимларига кўра Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати таркибига кирадилар.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қўмитасининг Раиси бошқа бирор-бир ҳақ тўланадиган лавозимни эгаллаши мумкин эмас.

18-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раёсати Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталари фаолиятини мувофиқлаштириб туради.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати:

қўмиталарнинг келишиб баҳамжиҳат ишлашини ташкил этиш учун зарур чора-тадбирлар кўради;

халқ депутатларини, давлат ва жамоат идоралари вакилларини Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг мажлисларидан хабардор қилиб туради.

Мандат комиссияси ва қўмиталарни улар қараб чиқадиган масалаларга доир материаллар ва ҳужжатлар билан ўз вақтида таъминлайди;

қўмиталар фаолияти илмий-методик, техникавий жиҳатдан таъминланишига кўмаклашади, уларга ҳуқуқий, ташкилий ва бошқа зарур ёрдам кўрсатади;

Сессияларнинг кун тартиби ва иш тартиби лойиҳаларини тайёрлаш чоғида Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг таклифларини умумлаштиради ҳамда уларни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши муҳокамасига топширади.

II. МАНДАТ КОМИССИЯСИ ВА ҚЎМИТАЛАРНИНГ ИШИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

19-модда.

СССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ишларини ўз режаларига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси ва унинг ўринбосарлари топшириқлари ва тавсияларига мувофиқ ташкил этади.

20-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни юксак самара билан ҳал этиш мақсадида ўз таркибидан фаолиятнинг асосий йўналишлари бўйича тайёрлов комиссияларини тузиши мумкин.

21-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўзлари қараб чиқаётган масалаларни тайёрлаш ҳамда пухта ишлаб чиқиш учун ўз ишларига комиссия ва қўмиталар таркибига кирмаган Ўзбекистон ССР халқ депутатларини жалб этишга, ишчи гуруҳлари тузишга ҳақлидирлар. Ишчи гуруҳларига Ўзбекистон ССР халқ депутатлари билан бирга вазирликларнинг, давлат қўмиталарининг, идораларнинг, бошқа давлат ва жамоат идоралари ва ташкилотларининг, илмий муассасаларнинг вакиллари, олимлар, мутахассислар кириши мумкин. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси, қўмиталари қўшма ишчи гуруҳлари тузишлари мумкин. Ишчи гуруҳлари таркибида ишлаш даврида мутахассислар ва олимларнинг асосий иш жойларидаги ўртача иш ҳақлари Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ сақланиб қолади.

22-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўзларининг ихтиёридаги масалаларни қараб чиқиш чоғида тенг ҳуқуқлардан фойдаланадилар ҳамда тенг вазифаларни бажарадилар.

23-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг аъзолари Мандат комиссияси ва қўмиталар фаолиятида иштирок этишлари, уларнинг қарорларини амалга оширишга кўмаклашишлари, комиссия ва қўмиталарнинг топшириқларини бажаришлари шарт.

24-модда.

Мандат комиссияси ёки қўмитанинг аъзоси комиссия ёки қўмита қараб чиқаётган барча масалаларда ҳал қилувчи овоздан фойдаланади, комиссияда ва қўмитада қараб чиқиш учун исталган масалаларни ва таклифларни киритиш, уларни тайёрлаш, муҳокама қилиш ва қарор қабул қилишда, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши, Мандат комиссияси ва қўмитанинг қарорларини бажаришни ташкил этишда қатнашиш ҳуқуқига эга.

Мандат комиссияси ёки қўмита томонидан таклифлари қўллаб-қувватланмаган Мандат комиссияси ёки қўмитанинг аъзоси ушбу масала Ўзбекистон ССР Олий Кенгашида муҳокама қилинаётган пайтда таклифларини ёзма ёки оғзаки тарзда киритиши мумкин.

25-модда.

Мандат комиссияси ёки қўмита аъзосига комиссия ёки қўмита қараб чиқаётган барча масалаларни ҳал этишда фаол қатнашиш учун шароит яратиб берилади, бунинг учун зарур ҳужжатлар ва бошқа материаллар унга олдиндан юборилади.

26-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг аъзолари комиссия ва қўмиталарнинг топшириғига биноан ҳамда ўз ташаббуслари билан масалаларни жойларда ўрганадилар, давлат ва жамоат идоралари ҳамда ташкилотларининг, шунингдек фуқароларнинг таклифларини умумлаштирадилар ҳамда комиссия ёки қўмиталарга ўз хулоса ва таклифларини маълум қиладилар.

27-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг мажлислари заруратга қараб чақирилади ва Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг мажлислари ўртасида ҳам, шунингдек сессиялар оралиғидаги даврда ҳам ўтказилади.

28-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг мажлислари, агар уларда комиссия ёки қўмита таркибининг камида ярми ҳозир бўлса, қонуний кучга эга бўлади. Мажлисга келиш имконияти бўлмаган тақдирда комиссия ёки қўмита аъзоси бу ҳақда Мандат комиссияси ёки қўмита раисига хабар қилади.

29-модда.

Мандат комиссияси ва қўмиталар ёки бир неча қўмита ихтиёридаги масалалар мандат комиссияси ва қўмиталар томонидан ҳамкорликда тайёрланиши ҳамда қараб чиқилиши мумкин.

Мандат комиссияси ва қўмитанинг ёки қўмиталарнинг қўшма мажлисларини уларнинг раислари ўзаро келишилган ҳолда бошқарадилар.

Мандат комиссияси ёки қўмита ўзи қараб чиқаётган масалалар бўйича бошқа қўмиталарнинг фикрини сўраши мумкин.

30-модда.

Агар Мандат комиссияси ёки қўмиталар қараб чиқмоқ учун ўзига топширилган масала бошқа қўмитага ҳам дахлдор деб ҳисобласа ёки бошқа қўмита қараб чиқаётган масала юзасидан ўз фикрини билдириши зарур деб топса, у ҳолда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатига ёки Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раисига бу хусусда таклиф киритишга ҳақли.

Мандат комиссиясининг, бошқа қўмиталарнинг илтимосига биноан қўмита ўз ихтиёридаги масалалар бўйича шу комиссия ёки қўмиталар қараб чиқаётган масалаларни тайёрлашда қатнашиши мумкин.

31-модда.

Айнан бир масала бўйича Мандат комиссияси, қўмиталарнинг фикри турлича бўлган тақдирда улар келишмовчиликни бартараф этиш чораларини кўрадилар. Ана шу мақсадда ушбу қўмиталар таркибига кирадиган халқ депутатлари орасидан муросага келтирувчи гуруҳлар тузилиши мумкин. Агар улар келиша олмасалар, ўз таклифларини Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раёсати, зарур ҳолларда эса Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши эътиборига етказадилар.

32-модда.

Кўриб чиқилаётган масалалар юзасидан Мандат комиссияси, қўмиталар тавсия тарзида қарорлар қабул қиладилар ва хулосалар чиқарадилар.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси қўмиталарида барча масалалар комиссия ёки қўмита аъзолари умумий таркибининг оддий кўпчилик овози билан ҳал этилади.

Қўшма мажлислар ўтказилаётганда қарорлар Мандат комиссияси ёки қўмиталар аъзолари умумий таркибининг оддий кўпчилик овози билан қабул қилинади.

33-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси, қўмиталарининг мажлислари очиқ ўтказилади. Мажлисларга давлат ва жамоат идоралари ҳамда ташкилотларининг, илмий муассасаларнинг вакиллари, мутахассислар ва олимлар таклиф этилиши мумкин, улар мажлисларда маслаҳат овози ҳуқуқи билан қатнашадилар.

Зарур бўлган тақдирда Мандат комиссияси ёки қўмита ёпиқ мажлис ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

34-модда.

Мандат комиссияси ёки қўмитанинг раиси уларнинг ишига раҳбарлик қилар экан:

зарур материалларнинг тайёрланишини ташкил этади, комиссия ёки қўмитанинг мажлисларини чақиради ва уларда раислик қилади;

комиссия ёки қўмита аъзоларига топшириқлар беради, уларга комиссия ёки қўмита фаолияти билан боғлиқ материаллар ва ҳужжатларни юборади;

тайёрлов комиссиялари ва ишчи гуруҳларининг ишида қатнашиш учун, шунингдек, комиссия ёки қўмитанинг бошқа топшириқларини бажариш учун комиссия ёки қўмита аъзоларини чақиради;

давлат ва жамоат идоралари ҳамда ташкилотларининг вакилларини, мутахассис ва олимларни комиссия ёки қўмита ишида қатнашишга таклиф этади;

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг сессияларида, давлат ва жамоат идоралари ҳамда ташкилотлари билан бўладиган муносабатларда комиссия ёки қўмита номидан вакиллик қилади;

комиссия ёки қўмита қарорларини бажариш юзасидан ишларни ташкил этади;

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига унинг топшириқларини бажариш юзасидан ахборот беради;

комиссия ёки қўмитанинг қарорлари бажарилганлиги ва унинг тавсиялари қараб чиқилганлиги ҳақида комиссия ёки қўмита аъзоларига ахборот беради.

35-модда.

Мандат комиссияси ёки қўмита раисининг ўринбосари раис берган ваколатга кўра унинг айрим вазифаларини бажаради ҳамда раис йўқ бўлганда ёки у ўз вазифаларини бажара олмайдиган ҳолларда раис вазифасини бажариб туради.

36-модда.

Мандат комиссиясининг ёки қўмитанинг котиби комиссия ёки қўмита Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Котибиятининг тегишли бўлинмалари билан самарали ишлашини таъминлайдиган мувофиқлаштириш ишларини амалга оширади;

комиссия ёки қўмита иш режасининг лойиҳасини тайёрлайди;

унинг бажарилишини назорат қилади;

комиссия ёки қўмитанинг ёзишмаларини ва иш қоғозлари юритишни идора қилади.

37-модда.

Мандат комиссияси ёки қўмитанинг қарорлари, хулосалари ва мажлис баёнларини комиссия ёки қўмита раиси имзолайди.

Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг биргаликдаги қабул қилган қарорлари ҳамда улар томонидан ҳамкорликда тайёрланган хулосаларни, шунингдек биргаликдаги мажлисларнинг баёнларини уларнинг раислари имзолайдилар.

III. МАНДАТ КОМИССИЯСИ ҲАМДА ҚЎМИТАЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА БУРЧЛАРИ

38-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 107-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгашида қонун лойиҳалари таклиф этишга тенг ҳуқуқлидирлар.

Қонун лойиҳаларини таклиф этиш ҳуқуқи Ўзбекистон ССРнинг янги қонун лойиҳаларини, Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунларини ўзгартириш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини киритиш шаклида, шунингдек, Ўзбекистон ССРнинг янги қонунларини қабул қилиш ёки Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунларига ўзгартишлар киритиш ҳақидаги таклифларни (қонунчилик борасидаги таклифларни) киритиш шаклида амалга оширилади.

39-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатига Ўзбекистон ССРнинг қонун лойиҳаларини ва давлат ҳаётининг бошқа ғоят муҳим масалаларини халқ муҳокамасига қўйиш тўғрисида таклиф киритишга ҳақлидир.

Фуқаролардан, меҳнат жамоаларидан, муассасалардан ва ташкилотлардан қонун лойиҳалари ва бошқа масалалар юзасидан муҳокама давомида тушган таклифлар амалдаги қонунларда белгиланган тартибда қараб чиқилади ва умумлаштирилади.

40-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши сессиясининг кун тартиби юзасидан таклифлар киритиш, ўз ихтиёрларидаги масалалар бўйича Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мажлисларида маъруза ва қўшимча маъруза билан сўзга чиқиш ҳуқуқига эга.

Мандат комиссияси ва қўмиталар ўзлари Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига киритган масалалар бўйича ёхуд дастлабки тарзда ёки қўшимча равишда қараб чиқиш учун комиссияга ё бўлмаса қўмиталарга берилган масалалар бўйича ўз маърузачилари ёки қўшимча маърузачиларини белгилайдилар.

Мандат комиссияси ва қўмиталар ўзлари биргаликда тайёрлаган масалалар бўйича қўшма маърузалар ёки қўшимча маърузалар билан сўзга чиқишлари ёхуд ўз таклиф ва мулоҳазаларини алоҳида тақдим этишлари мумкин.

41-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 113-моддасига мувофиқ Мандат комиссияси ва қўмиталар Ўзбекистон ССР Президентига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раисига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши тузадиган ёки сайлайдиган бошқа идораларнинг раҳбарларига, шунингдек Ўзбекистон ССР ҳудудида жойлашган ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар раҳбарларига Ўзбекистон ССР ихтиёридаги масалалар юзасидан сўров билан мурожаат этиш ҳуқуқига эгалар.

42-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 112-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўз ихтиёрларидаги масалалар бўйича давлат ва жамоат идоралари ҳамда ташкилотларидан, мансабдор шахслардан ҳужжатлар, ёзма хулосалар, ҳисобот маълумотлари ва бошқа материалларни беришни талаб қилишга ҳақлидирлар.

Барча давлат ва жамоат идоралари, ташкилотлар ва мансабдор шахслар Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг талабларини бажаришлари, уларга зарур материалларни ва ҳужжатларни беришлари шарт.

43-модда.

Давлат ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, бошқа мансабдор шахслар Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталарига нотўғри ахборот берганликлари ёхуд ахборотни атайин яширганликлари учун Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

44-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўз ихтиёрларидаги масалалар бўйича Ўзбекистон ССР Ҳукуматига таклифлар билан кириш ҳуқуқига эгадирлар.

45-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Ҳукуматининг аъзоларини, Ўзбекистон ССР вазирликлари, давлат қўмиталари, ва идораларининг раҳбарларини, Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия қўмиталари, Тошкент шаҳар ижроия қўмитасининг, Ўзбекистон ССР ҳудудида жойлашган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг раҳбарларини ўз мажлисларига таклиф этиб, уларнинг Ўзбекистон ССР қонунлари, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қарорлари, Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг тавсиялари қандай бажарилаётгани ҳақидаги ахборотларини тинглашга ҳақлидирлар.

Мандат комиссияси ёки қўмитанинг таклифига кўра мазкур ташкилотнинг раҳбарлари ёки вакиллари комиссия ёки қўмитанинг мажлисига келишга ҳамда улар қараб чиқаётган масалалар бўйича тушунтиришлар беришга мажбурдирлар.

Мандат комиссияси ва қўмиталар тегишли идоралар ва ташкилотларни қараб чиқиладиган масалалар хусусида барвақт хабардор қиладилар.

46-модда.

Ўзбекистон ССР вазирликлари, давлат қўмиталари ва идоралари, бошқа умумиттифоқ, республика ва маҳаллий давлат ҳамда жамоат идоралари ва ташкилотларининг фаолиятига доир масалалар бўйича Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ишлаб чиққан тавсиялар тегишли идораларга ва ташкилотларга юборилади ҳамда зарур ҳолларда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатига, Ўзбекистон ССР Ҳукуматига маълум қилинади.

47-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 112-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг тавсияларини давлат ҳамда жамоат идоралари ва ташкилотлари кўриб чиқишлари шарт. Кўриб чиқиш натижалари ёки кўрилган чоралар ҳақида комиссия ёки қўмиталарга, агар Мандат комиссияси ёки қўмиталар бошқа муддат белгилаган бўлмасалар, узоғи билан бир ой муддат ичида хабар берилиши лозим.

48-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 116-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Конституциявий назорат қўмитаси томонидан давлат идоралари ва жамоат ташкилотларининг ҳужжатлари Ўзбекистон ССР Конституциясига ҳамда Ўзбекистон ССРнинг қонунларига қанчалик мувофиқлиги тўғрисида хулосалар тайёрлаш хусусида таклиф киритиши мумкин.

IV. ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ МАНДАТ КОМИССИЯСИ ВА ҚЎМИТАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

49-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 112-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР қонунлари ва Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бошқа қарорлари, қоида тариқасида, уларнинг лойиҳалари Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссиясида, тегишли қўмиталарида дастлабки тарзда муҳокама этилгандан кейин қабул қилинади. Қонунларни тайёрлаш, қабул қилиш, ушбу масалаларда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарининг иштирок этиш тартиби Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Иш тартиби билан белгиланади.

50-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг топшириғига биноан ёки ўз ташаббусларига кўра комиссия ёки қўмиталар ихтиёридаги масалалар юзасидан Ўзбекистон ССР қонунларининг ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши бошқа қарорларининг лойиҳаларини ишлаб чиқадилар, қонунларни такомиллаштириш билан боғлиқ масалаларни тайёрлайдилар.

51-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қўмиталари давлат, хўжалик ва ижтимоий-маданий қурилишнинг тегишли тармоқларидаги аҳвол ҳамда уларни ривожлантириш масалаларини дастлабки тарзда қараб чиқадилар ва тайёрлайдилар, шу масалалар юзасидан таклифлар ишлаб чиқадилар.

52-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 112-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатига ёки Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раисига келиб тушган қонун лойиҳалари ёки қонун чиқариш ҳақидаги таклифлар дастлабки тарзда қараб чиқиш ҳамда улар устида бундан буён иш олиб бориш тартиби тўғрисида таклифлар тайёрлаш учун Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ёки тегишли қўмиталарига ва айни бир вақтда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитасига юборилади. Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ёки Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раёсати қонун лойиҳаси тайёрловчи бош қўмитани белгилайди.

53-модда.

Ўзбекистон ССР қонунларининг лойиҳалари ва қонун чиқариш ҳақидаги таклифлар қараб чиқмоқ учун уларни ишлаб чиқиш зарурлиги асосланган, бўлғуси қонунларнинг мақсадлари, вазифалари ва асосий қоидалари батафсил таърифланган ҳолда, шунингдек уларни қўллашдан кутилаётган ижтимоий-иқтисодий оқибатларни кўрсатган ҳолда тақдим этилади. Бунда қонун лойиҳасини тайёрлашда иштирок этган жамоалар ва шахслар кўрсатилади. Амалга оширилиши қўшимча моддий ва бошқа харажатларни талаб қиладиган лойиҳаларни тақдим этиш чоғида уни молиявий-иқтисодий асослайдиган ҳужжатлар илова этилади.

54-модда.

Ўзбекистон ССР қонун лойиҳаларини ёки қонун чиқариш ҳақидаги таклифларни қараб чиқиш тартибини Мандат комиссияси ёки тегишли қўмита Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Иш тартибининг талабларига мувофиқ мустақил белгилайди.

55-модда.

Депутатларнинг тайёрлов комиссияси ёки ишчи гуруҳи тайёрланаётган лойиҳани халқ депутатлари тегишли Советларининг иштирокида жойларда — меҳнат жамоаларида, илмий муассасаларда, жамоат ташкилотларида, фуқароларнинг йиғилишларида, ижтимоий ташаббускор идораларда дастлабки тарзда муҳокама қилиш ҳақида шу қонун лойиҳаси ёки қонун чиқариш ҳақидаги таклиф бўйича бош деб ҳисобланган комиссия ёки қўмита розилиги билан қарор қабул қилишга ҳақли.

56-модда.

Қонун лойиҳасини муҳокама қилиш давомида тушган таклиф ва мулоҳазалар депутатлар тайёрлов гуруҳи томонидан ҳамда бу гуруҳнинг иш натижалари тўғрисидаги маърузаси бўйича бош қўмитанинг мажлисларида кўриб чиқилади.

57-модда.

Зарур ҳолларда қонун лойиҳалари илмий экспертизага юборилади, улар юзасидан Ўзбекистон ССР ҳукуматининг хулосаси, Ўзбекистон ССР ҳамда Қорақалпоғистон МССР тегишли вазирликлари ва идораларининг, давлат ва жамоат идораларининг шунингдек мутахассис олимларнинг фикри сўралиши мумкин.

58-модда.

Мандат комиссияси ва қўмиталар ўрганиб чиқиш учун ўзларига берилган қонун лойиҳаларини дастлабки тарзда қараб чиқиш натижалари юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатига ёки Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига ўз хулосаларини тақдим этадилар. Хулосаларда Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳасини Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси кун тартибига киритиш ёхуд қонун лойиҳасини рад этиш ёки қонун лойиҳаси устида ишлашни худди шу ёки бошқа таркибда давом эттириш тўғрисидаги таклиф бўлади.

59-модда.

Қонун лойиҳасини биринчи ўқишда муҳокама қилиш чоғида қонун лойиҳасининг ташаббускори бўлган бош комиссия ёки қўмита Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг сессиясида маъруза қилади, ташаббускор бўлмаган комиссия ёки қўмита эса қўшимча маъруза қилади.

Шундан кейинги ўқишларда Мандат комиссияси ёки қўмиталар маъруза билан ҳам, қўшимча маърузалар билан ҳам чиқишлари мумкин.

60-модда.

Ўзбекистон ССР Конституциясининг 102 ва 112-моддаларига мувофиқ Ўзбекистон ССР Вице-Президентини, Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосарларини, ўринбосарларини, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон ССР Олий суди таркибига кирувчи бошқа мансабдор шахсларни, Ўзбекистон ССР Прокурори, Ўзбекистон ССР Халқ назорати қўмитаси Раисини, Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик суди Раисини, вилоят ва Тошкент шаҳар судларининг судьяларини, Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг Раисини, Ўзбекистон ССР Давлат банки бошқарувининг Раисини тасдиқлаш, тайинлаш ёки сайлаш, ҳукумат томонидан тайёрланган Ўзбекистон ССР бюджетини, республикани иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг энг муҳим республика дастурини тасдиқлаш, шунингдек тасдиқланган бюджетни, дастурларни ўзгартириш тўғрисидаги таклифларни тасдиқлаш Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши тегишли қўмиталарининг хулосалари мавжуд бўлган тақдирда амалга оширилади.

61-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан сайланиши, тасдиқланиши ёки тайинланиши керак бўлган мансабдор шахсларнинг номзодларини Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қўмиталарида дастлабки тарзда муҳокама қилиш тартиби Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ёки Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан белгиланади.

62-модда.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг тегишли қўмиталарига Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ёхуд Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Ўзбекистон ССР Халқ назорати қўмитаси, Ўзбекистон ССР Олий суди ва Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судининг ҳисоботларини хулосалар бериш учун юборади, қўмиталар ўз хулосалари билан бирга ушбу ҳисоботлар юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қарорларининг лойиҳаларини тайёрлайдилар.

(Давоми учинчи бетда).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ МАНДАТ КОМИССИЯСИ ВА ҚЎМИТАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

63-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари Ўзбекистон ССР халқ депутатларига берилган наказлар бўйича таклиф ва мулоҳазалар киритадилар. Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг таклиф ҳамда мулоҳазаларини ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон ССР халқ депутатларига берилган наказларни умумлаштирадилар ва дастлабки тарзда қараб чиқадилар.

64-модда.
Қўмиталар ўзларига Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати йўллаган Ўзбекистон ССР бюджетининг лойиҳаларини, унинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботларни, шунингдек Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг ғоят муҳим дастурлари лойиҳаларини дастлабки тарзда қараб чиқадилар ҳамда ана шу лойиҳалар ва тегишли қонун ҳамда қарорларнинг лойиҳалари юзасидан ўз хулосаларини тайёрлайдилар.

65-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қўмиталари Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига тақдим этиш учун Ўзбекистон ССР бюджети, иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш дастурларининг ёки уларнинг айрим бўлимларининг муқобил вариантларини ишлаб чиқишлари мумкин.

66-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қўмиталари Ўзбекистон ССР бюджети, шунингдек иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг энг муҳим дастурлари Олий Кенгаш сессиясида қараб чиқилишидан камида икки ҳафта олдин План ва бюджет-молия масалалари қўмитасига бюджет, иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш дастурлари юзасидан, шунингдек Ўзбекистон ССРнинг тегишли қонунлари ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қарорлари лойиҳалари юзасидан ўз таклиф ва мулоҳазаларини маълум қиладилар.

67-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг топшириғига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг тавсияларига биноан Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари сайловчилар наказларини амалга ошириш тадбирларининг, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши сессияларида халқ депутатлари билдирган таклиф ва танқидий мулоҳазалар, сўровларнинг бажарилишини назорат қиладилар.

68-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси; қўмиталари Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг бутун иши юзасидан ёки фаолиятининг айрим масалалари бўйича унинг ҳисоботини тинглаш ҳақида таклифлар киритиши мумкин.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг ҳисоботи натижалари бўйича қўмиталар ва комиссия Ўзбекистон ССР ҳукуматининг айрим аъзолари эгаллаб турган лавозимларига лойиқлиги ёки лойиқ эмаслиги ҳақида таклифлар киритишлари мумкин.

V. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

69-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари ўз фаолиятларини ошкоралик асосида амалга оширадилар, фаолиятлари ҳақида жамоатчиликни кенг хабардор қиладилар. Мандат комиссиясининг, қўмиталарнинг, тайёрлов комиссияларининг ва ишчи гуруҳларининг мажлисларига матбуот органлари, телевидение, радио ва бошқа оммавий ахборот воситаларининг вакиллари таклиф этилиши мумкин.

Мандат комиссияси ва қўмиталарнинг иши тўғрисидаги ахборотлар «Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Ахборотномаси»да, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бошқа нашрларида, республика рўзномаларида босиб чиқарилади, шунингдек телевидение ва радио орқали эшиттирилади.

70-модда.
Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва қўмиталарига ташкилий, техникавий ва бошқа хизматлар кўрсатишни Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Котибияти таъминлайди.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ МАНДАТ КОМИССИЯСИ ВА ҚЎМИТАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Кенгаши

қарор қилади:

1. «Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Мандат комиссияси ва қўмиталари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни эълон қилиниши биланоқ амалга киритилсин.

2. Қуйидагилар ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин:

«Ўзбекистон ССР Олий Советининг доимий комиссиялари тўғрисидаги Низомини тасдиқлаш ҳақида»ги 1975 йил 12 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон ССР Қонуни (Ўзбекистон ССР Олий Советининг Ведомостлари, 1975 йил, № 33, 456-модда);

«Ўзбекистон ССР Олий Советининг доимий комиссиялари тўғрисидаги Низомга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида» 1980 йил 14 мартда қабул қилинган Ўзбекистон ССР Қонуни (Ўзбекистон ССР Олий Советининг Ведомостлари, 1980 йил, № 9, 105-модда);

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1987 йил 13 июлда қабул қилинган «Ўзбекистон ССРнинг давлат арбитражи масалаларига доир қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Фармонининг 2-моддаси (Ўзбекистон ССР Олий Советининг Ведомостлари, 1987 йил № 20, 204 модда).

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси

Ш. ЙУЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

Ўрта Чирчиқ районидаги Киров номли давлат хўжалигининг озуқакорлари беданинг ҳар бир ўрим-йиғимини муддатида ўтказишади. Улар жорий йилда 2 минг тонна ем-хашак тайёрлашлари керак эди. Беда ўз вақтида озиқлантирилиб, суғориш ишлари намунали ўтказилгани туфайли мўл-кўл озуқа тўпланмоқда. Хўжаликда агрегатлардан унумли фойдаланилмоқда. Ҳар куни 10—15 гектар майдондаги беда саранжомлаб олинди. Фурсатнинг қадрига етиб ишлаганликлари туфайли режадаги кўрсаткичдан кўп, яъни 2.500 тонна ҳашак жамғарилди.

СУРАТЛАРДА: 1. Совхознинг ем-хашак тайёрлаш бўйича масъул вакили (чапдан) А. Оғабеков, механизатор А. Умрзоқов, озуқа агрономи О. Сайдалиевлар. 2. Беда ўрими пайти.

В. ТУРАЕВ олган суратлар.

Ўзбекистон хорижга дарча очмоқда

УМИД КУРТАГИ

Жумҳуриятимиз туб иқтисодий ўзгаришлар даврини бошдан кечираяпти. Мулкчиликка бўлган муносабат ўзгармоқда, халқаро бозорга чиқиш учун интиляпмиз. Бу кишини қувонтиради, албатта. «Ишбилармонларнинг Тошкент учрашуви» ҳамкорликни мустаҳкамлаш, савдо-сотиқни йўлга қўйиш сари янги истиқболлар очди. Иқтисодий мустақилликнинг дастлабки куртаклари кўзга ташланмоқда. Қуйида паррандачилик саноати соҳасидаги янгиликлар ҳақида сўз юритилади.

«Узптицепром» саноат бирлашмаси билан Хитойнинг «Хейлунцзян» компанияси ўртасида савдо-тижорат ишларини йўлга қўйиш юзасидан фикрлашув бўлиб ўтди. Томонлар парранда маҳсулотлари тайёрлаш, қайта ишлаш ҳамда халқ истеъмоли буюмларини ишлаб чиқариш бўйича қўшма корхоналар барпо этишга келишиб олдилар. Бройлерларни саноат асосида парваришлаш, шу тариқа гўшт ва тухум етиштиришни кўпайтириш, парранда патларидан пар ёстиқ ва тушаклар ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда. Зарур техникавий-иқтисодий тайёргарликдан сўнг қўшма корхоналарни лойиҳалаштиришга киришилади.

Июль ойи охирида Хитой томони муҳокама қилинган масалалар юзасидан ўз таклиф-мулоҳазаларини тақдим қилади. Компания номидан битимни директор ўринбосари Ши Вин имзолади.

* * *

Гўшт етиштиришга ихтисослаштирилган Тошкент паррандачилик бирлашмасида хайрли ишга қўл урилди. Бу ерда парранда гўштидан колбаса ва сосиска тайёрлаш йўлга қўйилди. Маҳсулот таъми ва сифатини яхшилаш мақсадида унинг таркибига турли хил масаллиқлар қўшилмоқда. Бу янгилик паррандачилик саноати соҳасида ҳам кўпгина ички имкониятлар мавжудлигидан далолат беради. Гап улардан ўз ўрнида фойдаланишда.

Голландиянинг «Сторк» фирмаси сўйиш цехини технологик жиҳатдан жиҳозлашда яқиндан ёрдам кўрсатмоқда. У лойиҳа қувватига етказилгач, ҳар сменада 1,5 тонна колбаса ва сосиска ишлаб чиқариш таъминланади. Табиийки, бунинг учун зарур миқдордаги хом ашё узлуксиз етказиб берилиши лозим.

* * *

Гулистон шаҳри яқинидаги «Целинник» паррандачилик фабрикаси посёлкасида канализация насос станцияси иншоотининг автомат воситаларини монтаж қилиш ниҳоясига етказилди. Бу иш муҳандис А. Вельванов раҳбарлигида амалга оширилди. Гулистон паррандачилик репродуктори озуқа омбори қурилишида эса электр ускуналарини ўрнатиш юзасидан қизғин иш олиб борилмоқда.

— Бу йил 500 минг сўмлик қурилиш-монтаж юмушларини бажариш бўйича шартнома тузганмиз, — дейди корхона директори С. Крохмаль. — Бизда ҳаммаси бўлиб 15 киши меҳнат қилади. Мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланишга интиляпмиз. Тўғри, иш тиғизлашган кезларда шартнома асосида қўшимча ишчи кучларини жалб қилишимиз мумкин. Белгиланган топшириқларни бажариш учун тажриба ва ғайратимизни аямаймиз.

* * *

Тухум етиштиришга ихтисослаштирилган Ғаллаорол паррандачилик фабрикаси тармоқ корхоналари ўртасида биринчи бўлиб «Фараон» зотли япон беданаларини парваришлашга киришди. Ҳозир фермада 3000 дан зиёд парранда мавжуд. Улар шу ерда тухумдан очирилган.

Чиройли картон қутиларга жойланган маҳсулот яқин кунларда «Бедана» ёзуви билан савдо тармоқларига чиқарилади. Ҳар қутида 20 тадан тухум мавжуд. Донаси 30 тийиндан. Бедана тухумида А., В, B_2 витаминлари, шунингдек, кўпгина бошқа фойдали моддалар оддий товуқ тухумига нисбатан икки ҳисса кўплиги инобатга олинса, тармоқни ривожлантириш ҳар жиҳатдан фойдали эканлиги ойдинлашади. Беданачилик фермасини Баҳодир Ҳайдаров ижарага олган.

— Бу биз учун янги соҳа, — дейди у. — Ишнинг қийинлиги ҳам шунда. Митти жониворлар алоҳида эътибор ва парваришни талаб этади. Фермамиз мослаштирилган бинода жойлашган. Уни жиҳозлаш учун ҳисобдан чиқарилган эски катаклардан фойдаландик. Бундан ташқари ўз таклифимиз асосида жажжи инкубатор яратилди.

* * *

Сир эмас, ҳозирги кунда паррандачилик соҳасида ҳам талай муаммолар мавжуд. Узоққа бормайлик. Тухум тахланадиган идиш (филейка)ларга танқислик сезилаяпти. Чунки улар амалда жуда кам. «Узптицепром» бирлашмаси шу мақсадда Голландиянинг «Сторк» фирмаси билан шартнома тузди. Келишувга биноан жумҳуриятимизга филейка ясайдиган ЛЕО-500 машиналари етказиб берилади. Улар ёрдамида қоғоз чиқитларидан бир соатда 500 дона идиш ясаш мумкин. Дастлабки зарур ускуналарни Навоий паррандачилик фабрикасида монтаж қилиш ва синовдан ўтказишга келишилди.

* * *

Самарқанд паррандачилик бирлашмасида тармоқ корхоналари муҳандисларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унда асосий эътибор илғор тажрибаларни оммалаштириш, ёрдамчи ва асосий технология ускуналаридан самарали фойдаланиш, техникавий хизмат кўрсатишни такомиллаштириш масалаларига бағишланди. Кенгаш қатнашчилари корхона цехларидаги иш жараёнлари билан танишдилар, ўзаро фикр ва тажриба алмашдилар. Қўл меҳнатини енгиллаштириш борасида эришилаётган ютуқлар уларни мамнун этди.

Ҳозир бирлашмада 900 минг бош зотдор товуқлар парвариш қилинмоқда. Йилнинг ўтган даврида 78 минг донадан зиёд тухум етиштирилди. Бу фидокорона меҳнат ва интилиш самарасидир.

И. АХМЕТОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

МАНФААТЛИ ҲАМКОРЛИК

Термиз дарё портидаги Александр Гришченко бошлиқ механизатор докерлар бригадаси ҳозир олис Дудинкада ишлаяпти. Ўрта Осиё пароходчилигининг энг яхши жамоаларидан бири ёзги Арктика кема қатнови даврида маҳаллий порт ходимларига ёрдам бериш учун у ерга етиб бордилар.

Тўрт ой давом этадиган бу хизмат сафари Термиз портига ҳам маълум фойда келтиради. Гап шундаки, малакали ходимлардан иборат бўлган Гришченко бригадаси юк ортиш ва тушириш ҳажми камайганлиги сабабли кўпинча ишсиз қоларди. Бекор турганлик учун эса порт ҳақ тўлайди. Сурхондарёлик дарёчилар учун Дудинкада иш кўп эди. Шундай қилиб Термиз порти бригада бекор туриши учун тўлашга мажбур бўладиган 32 минг сўмни сақлаб қолади.

Мураккаб вазият қўшимча даромад олиш йўлларини излашга мажбур қилмоқда. Қурилиш ташкилотлари учун қум ташиб бериш анча кўпайтирилди, биринчи ярим йилликда ташилган юк бутун ҳажмининг учдан икки қисмини қурилиш ташкилотларига етказиб берилган қум ташкил этди.

Март ойидан бошлаб портда Афғон фермаларига мўлжалланган техникани созлаб берадиган участка ишлаб турибди. Машина-ускуналарни буюртмачиларга жўнатишдан олдин бу ерда пухта текширишади, темир йўл орқали келтириш чоғида бузилган жойларини тузатишади. Маҳсулот тайёрловчи корхоналар бунинг учун Термизга зарур эҳтиёт қисмларни етказиб беришади. Участка ҳозирнинг ўзидаёқ 34 минг сўм даромад келтирди.

Портда бўш турган омборлардан ҳам оқилона фойдаланилмоқда — улар ижарага берияпти. Бу эса ҳамма учун фойдали. Масалан, ижарачилардан бири, БМТнинг инсонпарварлик ёрдами дастурига биноан Афғонистонга озиқ-овқат ва бошқа маҳсулотлар ташиётган ташкилот энди юкларни сақлаш муаммосидан қутилди. Портчилар биноларни ижарага берибгина қолмай, автомашиналарга юкларни ортиб, эвазига тегишли ҳақ олмоқдалар.

Бағдод районидаги «Победа» жамоа хўжалигида меҳнатга ҳақ тўлашнинг пудрат усули амалиётда кенг қўлланилаяпти. Бу оила тўкинлигини таъминлаш билан бирга маҳсулот етиштиришни кўпайтиришда муҳим аҳамият касб этаяпти.

Маккажўхоричилик оилавий звеносига Мустафоқул Мамазиётов бошчилик қилаётир. Жорий йилда 8,5 гектар майдонда деҳқончилик қилишаяпти. Вақтида озиқлантирилиб, оби-ҳаётга қонган дала маликаси баравж ривожланмоқда. Жамоанинг нияти юқори ҳосил кўтаришдир.

СУРАТДА: маккажўхорикорлар саркори М, Мамазиётов.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ҲАР БИР ОИЛАГА—ҒАЛЛА

Моддий рағбатлантириш ҳосилни сақлаб қолишнинг синалган усулидир. Қашқадарё вилоятидаги «Пачкамар» давлат хўжалигида буни унутишгани йўқ. 15 нафар энг яхши комбайнчи ғалла ўримининг дастлабки ўн кунлиги якунларига кўра 120 сўмдан мукофот пули олишди.

Бу йил хўжаликда ўрим-йиғим ишлари оғир шароитда олиб борилмоқда. Ўрим бошланиши олдидан далаларга гармсел ҳуруж қилди, дон бошоқлари ерга букилди. Адир ерларда ҳосил унчалик кўп эмас, шу сабабли ғаллакорлар уни нобуд қилмай йиғиштириб олишга ҳаракат қилмоқдалар. Айни вақтда ҳар бир қишлоқ оиласига ажратиш учун ғалла жамғариш зарур. Давлат хўжалиги директори Ўктам Жумаев давлат буюртмасини уддалаш ва бу билан жумҳурият Президенти фармонини бажариш имконияти бор, деб ҳисоблайди. Ҳар бир оила камида 200 килограммдан дон олади.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

БЕЛГРАД. Хорватиялик серб қочоқлари муаммоси кейинги вақтларда мисли кўрилмаган фожиага айланиб кетмоқда. Шу йилнинг май ойидан бошлаб Дунай бўйи Хорватиясидаги Вуковара ва Борово районларининг серблар яшайдиган қишлоқларидан Сербия ҳудудига аёллар ва болалар кела бошладилар. Бу ерда миллатлараро негизда тўқнашувлар бошланди. Ҳозирги кунгача Воеводина Серб Мухтор ўлкасининг манзилгоҳларида Хорват жангариларининг ҳужумларидан ва полициянинг бедодликларидан чўчиб, ўз уйларини тарк этган 8 мингдан кўпроқ қочоқ рўйхатга олинди. Кейинги икки куннинг ўзида серб қишлоқларида миномётлар ишга солиниб тез-тез отишмалар бўлиб турганлиги сабабли, Дунайнинг серблар яшайдиган соҳилига 3 мингдан кўпроқ киши ўтиб олди. Маҳаллий маъмурлар кулфатда қолган қардошларига бошпана ва озиқ-овқат бериш учун бутун кучни ишга солмоқда.

НЬЮ-ЙОРК. «Форс кўрфази атрофида кўп миллатли кучларнинг ҳарбий ғалабаси экология соҳасидаги мағлубиятга айланди», — АҚШдаги энг мўътабар жамоат ташкилотларидан бири — атроф муҳитни муҳофаза қилиш муаммолари билан шуғулланадиган «Уорлдуотч» ташкилотининг маълумотномасига шундай сарлавҳа қўйилган. «Қувайт озод қилинди, — деб таъкидланади маълумотномада, — бироқ жанговар ҳаракатлар райони экология фалокати минтақасига айланди. Ёниб турган минглаб нефть қудуқлари атмосферани даҳшатли равишда булғатмоқда; Форс кўрфази сувидаги жуда катта нефть доғи бутун жонли табиатга қирон келтирмоқда; Ироқнинг кўпдан-кўп химия ва ядро корхоналарига ташланган бомбалари минтақанинг заҳарли моддалар билан зарарланишига олиб келди; кўпдан-кўп бинолар ва муассасалар вайрон қилиниши оқибатида регион аҳолиси орасида юқумли касалликлар ва очарчилик бошланди».

Тахминларга қараганда, дейилади «Уорлдуотч» ташкилотининг ҳужжатида. Қувайт атрофидаги муҳитга шу қадар катта зиён етказилганки, бу зиённи тугатиш учун қилинадиган ҳаражатлар моддий нобудгарчиликни қоплаш чиқимларидан анча кўпроқ бўлади. Ироққа қарши жанговар ҳаракатларда қатнашган йигирматадан кўпроқ мамлакат ўз қўшинларини жанговар анжомлар билан таъминлашга неча-неча миллион доллар сарфлади. Бироқ, иш Форс кўрфазининг соҳил яқинидаги сувларини баҳайбат нефть доғидан тозалашга келганда мана шу жуда бой мамлакатларнинг пули етишмай қолди. Қувайт маъмурларининг маълумотларига кўра, деб таъкидлайди «Уорлдуотч» ташкилоти. Ҳар куни нефть ёнғинлари натижасида 6 миллион баррел хом нефть ёниб кетмоқда.

ВАШИНГТОН. Пентагон Корея Республикаси билан кўп миллиардли ҳарбий битим тузганлиги ҳақида душанба куни АҚШ конгрессини хабардор қилди. Битимда Америка лицензиясига мувофиқ 72 та «Ф-16» зарбдор самолёт ишлаб чиқариш кўзда тутилади. Бу самолётлар жанговар ҳаракатлар давомида душман самолётларини уришлаб қоладиган қирувчи ва бомбардимончи-қирувчи самолётлар тарзида ишлатилиши мумкин. Битимга биноан иккала мамлакатнинг ҳарбий маҳкамалари ўртасидаги шартномани амалга ошириш қиймати жами 3,81 миллиард долларга тушади, деб чамаланмоқда. Бу иш уч босқичда бажарилади. Аввалига Сеул АҚШдан 12 та «Ф-16» қирувчи самолётини харид қилади, яна 36 та самолёт Жанубий Кореяда Америкадан келтирилган деталлардан йиғилади ва, ниҳоят, Жанубий Корея ҳарбий фирмаларининг ўзи лицензияларга мувофиқ ва АҚШ ҳарбий саноат мажмуи корпорацияларининг техникавий ёрдами билан қўшимча равишда 72 та машина ишлаб чиқарадилар. АҚШ Мудофаа вазирлигининг конгрессга йўллага расмий маълумотномасида таъкидланишича, бу битим «Дўст мамлакатнинг хавфсизлигини мустаҳкамлаш воситаси билан Қўшма Штатларнинг миллий хавфсизлигини кучайтиришга ҳисса» бўлиб хизмат қилади.

НЬЮ-ЙОРК. Халқчил ислоҳотлар ва бозор иқтисодиёти йўлидан бораётган Совет Иттифоқига Ғарбнинг ривожланган саноат мамлакатлари самарали иқтисодий ёрдам беришлари керак. Дунёдаги етти етакчи мамлакат раҳбарларининг Лондонда СССР Президенти М. С. Горбачев иштирокида ўтказиладиган учрашуви арафасида Американинг собиқ сенатори ва сенат банк комитетининг бошлиғи Уильям Проксмайер «Нью-Йорк пост» газетаси саҳифасидан мана шундай даъват билан мурожаат этди. «Совет Иттифоқининг демократияга ва эркин бозорга ўтиши, — деб таъкидлайди у, — мамлакатларимиз ўртасида «совуқ уруш» бошланишига асло йўл қўймайди». АҚШ ҳозирги қуролсизланиш даврида иккала мамлакатнинг Қуролли Кучлари ва қурол-яроғлари анча миқдорда қисқариши натижасида бўшаб қоладиган маблағлардан СССРга қарз бериши лозим, деб ёзади У. Проксмайер.

ЛОНДОН. Буюк Британиянинг энг катта мухолиф партияси — лейбористлар раҳбари, башарти ҳокимият тепасига чиқса Европа ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатларнинг ягона Европа валютасини вужудга келтириш режаларига кўмаклашади, деган гапини равшан қилиб айтди. Душанба куни лейбористларнинг миллий ижроия комитети жуда кўпчилик овоз билан маъқуллаган қарорда «Европа ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатларнинг валюта-молия соҳасидаги тобора мустаҳкам ҳамкорлиги муқаррар ва мақбул» эканлиги таъкидланади. Лейбористларнинг раҳбари Нил Киннок миллий ижрокомнинг мажлисида сўзлаган нутқида айтишича, унинг партияси «Икки тезликда ҳаракат қилувчи Европани» амалга ошириш фикрини рад қилади.

(ТАСС).

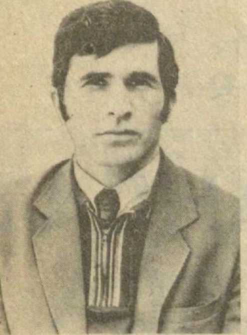

ТАНИШТИРУВ

Шермат Алломов (Муҳаммад Шероз) бадиий ижод соҳасида кўпдан буён изланади. У ўзининг меҳнат фаолиятини Хоразм вилоятининг Янгибозор районидаги мактабларда рус тили ва адабиёти ўқитувчилигидан бошлади. Кейин «Совет Ўзбекистони» жаридасида адабий ходим. «Ўзбекистон физкультурачиси», ҳозирги «Спорт» рўзномасида катта мухбир бўлиб фаолият кўрсатди. Шу даврда унинг кўпгина шеърлари республика жаридалари ва рўзномаларида чоп этилди.

Яқинда Ш. Алломов «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига ишга ўтди. Қуйида унинг янги шеърларидан намуналар эълон қилинмоқда.

УМР МАЗМУНИ

Ўлим ҳақдир, ажал муқаррар,
Бу — ҳаётнинг темир қонуни,
Инсон мингта чиқса ҳам агар,
Бир кун келар умр якуни...
Алам қилмас изсиз йўқолмоқ,
Қийнар мени бошқа бир ташвиш:
Фанда очдим мен қандай сўқмоқ,
Қолар мендан қандай савоб иш?
Не мақсадга сарф бўлди умрим?
Кимларга мен кўрсатдим шафқат,
Кимга эъзоз бўлади қабрим,
Кимлар унга тош отар фақат?..
Бир-биридан мушкул саволлар,

Муштарий билан мулоқот

Жавоб топмоқ асло осонмас.
Бу жумбоқдан билинг, қочганлар
Улуғ номга лойиқ Инсонмас!..

МАРД

Қайтмас ғаним туҳмат-иғводан,
Бадном қилиш мақсади эрур.
Завқ олади уруш-ғавғодан,
Пайти келса, мардни ўлдирур...
Мард йигитда номус кучлидир,
Ҳар бир ишда доим бурчлидир.
Номард ишни пайсалга солар,
Чунки ўзи қора ичлидур...
Мардлар йўлдан сира адашмас,
Улар ортдан ўқлар қадашмас.
Бир сўзлайди мардлар ҳамиша,
Мард кишига ёлғон ярашмас.
Писанд эмас душман дўқлари
Билар, тандаги жон омонат.
Мардни олмас ажал ўқлари —
Ўлдиради уни хиёнат...

САХОВАТ

Эзгуликни қилгин сен шиор,
Савоб ишлар бўлсин тилагинг,
Саховатинг аяма зинҳор,
Сўрасалар ҳатто юрагинг!
Саховатга шижоат зарур,
Тўғри келар жондан кечишга,
Мажбур қилар ҳамият-ғурур,
Май ўрнига заҳар ичишга...

Ҳар не воқе бўлиши мумкин,
Осон эмас эзгулик йўли,
Кутар оғир синовлар, лекин —
Завол топмас саҳийнинг қўли!
Бирнинг икки бўлиб қайтади,
Бундан асло ғам ема ҳаргиз,
Номинг бутун дунё айтади,
Саховатни аввал сен кўргиз!..

АЯМА МЕҲРИНГ

Аяма меҳринг фақир кишидан,
Бошин сила етим-есирнинг.
Қочма улар ғам-ташвишидан,
Фойдаси кам олтин қасрнинг...
Моли-мулкинг давлат бўлолмас,
Юз ўгирса сендан одамлар,
Савлатингдан нишона қолмас,
Хор бўласан, билгин, муқаррар!..

УМИД

Дунёдан сен нолима, дўстим,
Истиқболга ишонгил, албат.
Эшик қоқар ҳали бир куни
Сен излаган севги-муҳаббат,
Ёлғиз қолдим дея ғам ема,
Танҳоликнинг бордир поёни,
Бахтинг очар, мана кўрасан,
Гўзалларнинг энг шўх жонони!..

Муҳаммад ШЕРОЗ.

Янгийўл консерва заводининг болалар боғчасида жисмоний тарбия машғулотларини ўтказишга катта эътибор берилмоқда. У ерда спорт зали барча керакли анжомлар билан таъминланган.

СУРАТДА: тарбиячи Л. Тихоступова болаларга чиниқиш машқларини ўргатаётир.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Нон неъматлар султони, дастурхонимиз кўрки. Уни эъзозлаш новвойлар меҳнатини ҳурмат қилиш демакдир. Самарқанд шаҳар аҳолиси дастурхонини бўрсилдоқ нон маҳсулотлари билан таъминлашда нон комбинати-ходимларининг хизмати катта. Куни кеча макарон цехи яқинида нон маҳсулотлари билан савдо қиладиган махсус янги нон дўкони очилди. Аҳоли бу қулайликдан ғоят мамнун.

СУРАТДА: янги нон дўконида савдо пайти.

Р. ҒАФУРОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

ЖАМОАТЧИЛИК ФИКРИ ЧАЛҒИТИЛДИ

МОСКВА, 9 июль. (ТАСС мухбири А. Григорьева). Москвада чиқадиган баъзи рўзномаларда Ўрта Осиё мусулмонлари диний бошқармаси раёсатининг раиси муфти Муҳаммад Содиқ ўз лавозимидан четлатилганлиги тўғрисида хабарлар пайдо бўлди. Шу муносабат билан ТАСС мухбири СССР мусулмон ташкилотлари халқаро алоқалар бўлими раисининг биринчи ўринбосари ҳожи Абдурашид Дудаевга мурожаат этиб, ана шу хабарни тушунтириб беришни илтимос қилди.

Рўзномаларда эълон қилинган мақолалар, деди ҳожи, воқеликни тўла даражада акс эттирмайди. Имомлар кенгаши диний бошқарма раҳбарияти таркибини белгилаш ҳуқуқига эга эмас. Муфтига қарши ўз хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги хусусида қўйилган айблар ва унга қарши қўлланилган жазо чораларига келганда, бу масалаларни фақат Ўрта Осиё мусулмонларининг қурултойи кўриб чиқишга ваколатлидир.

Хожи Дудаев рўзномаларда пайдо бўлган бундай хабарлар жамоатчилик фикрини чалғитишини таъкидлади.

АНДИЖОН «МАЛИКА»СИ

Вилоят марказининг аҳоли зич жойлашган даҳасида иш бошлаган «Малика» корхонаси андижонликларга бир вақтнинг ўзида савдо, маиший, ишлаб чиқариш ва воситачилик хизмати кўрсатмоқда.

Андижонлик ишбилармонлар янги уй-жойнинг биринчи қаватини сотиб олиб воситачи тижорат магазини очдилар. Унда Ватанимизда ва чет элда ишлаб чиқарилган энг янги радио ва телеаппаратлар, кийим-кечаклар сотилмоқда. Молларнинг кўп қисми аҳолидан харид қилинади, маълум қисми эса шартнома асосида харид қилиниб, тижорат нархлари билан сотилади.

«Малика»нинг ўз тикувчилик цехи бор, унда чет элдан келтирилган машиналар ўрнатилган.

(ЎзТАГ).

«Ойнаи жаҳон»да

12 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Ёз ҳикоялари». Бадиий фильм («Грузия-фильм»).
10.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
11.25 Олий таълим янгиланиш йўлида.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Вов лақабли мушукча». Мультфильм.
18.20 «Абитуриент-91».
19.00 «Ғалла—ризқ-рўзимиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ҳуқуқ—ҳаётимизда».
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Мулоҳаза». Ўзбекистон ёзувчиларининг VII съезди олдидан.
21.50 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади...
22.00 «Ахборот».
22.25 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Толибжон Содиқов хотирасига бағишланади.
23.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Уолт Дисней». Мультфильмлар тўплами.
18.50 Экспресс-реклама.
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 «Менинг шаҳрим».
19.30 «Мираж». Тижорат хабарлари.

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Туркманистон».
21.30 «Оталар васияти».
21.40 «Ёртиқулоқ». Ҳажвий телеойнома.
22.10 «Солярис». Бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.35 «Эшикни оҳиста очинг...». Ҳужжатли фильм.
9.05 Мультфильмлар: «Кел, алмашамиз», «Ажойиб кун».
9.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.15 «Орзулар жўш урганда». Бадиий фильм («Мосфильм»).
11.30 ТСН.
11.45 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт. 5 ва 6-сериялар.
12.35 «Зеленчук қирғоқларида». Пятигорскдан кўрсатилади.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Дунёнинг қувончлари». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
15.50 Мультфильм.
16.05 «Онам, дадам ва мен».
16.35 Болалар учун фильм. «Болаликнинг сўнгги ёзи». 3-серия.
17.40 Шеърият лаҳзалари.
17.45 Долзарб интервью.
18.00 ТСН.
18.15 П. И. Чайковский номли Москва Давлат консерваторияси талабалари хори куйлайди.
18.45 «Жалолиддин Қўрқмасов». Ҳужжатли фильм.
19.05 «Сўз». Хориждаги рус маданияти. Адабий-бадиий программа.
20.30 «Время».
21.10 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони», «Музобоз», «Дело», «Шоу-биржа», «Эм-ти-ви», «Матадор».
00.10 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
00.30 В. Шукшин. «Қариялар иши». Телеспектакль.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 Мультфильмлар. 8.50 «Ўнгланиш». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 9.55 «Жонли сайёра». Ўн икки серияли ҳужжатли фильм (Буюк Британия). 6-серия.

* * *

12.35 Болалар учун фильм. «Чўпон Янка». 2-серия. 13.40 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури. 14.53 «Акаука шарманкачи Амаралар» (Франция).

* * *

17.15 «Жалил ва мусиқа». Қозондан кўрсатилади. 18.00 «Оила» телекўрсатуви. 19.00 «Пятигорск». Телефильм. 19.15 П. И. Чайковский номли Москва Давлат консерваторияси талабаларининг хори куйлайди. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Сизга қўшиқ куйлаб бераман». А. Серий қўшиқлари. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» (Киев) — «Днепр». Киевдан олиб кўрсатилади.

МЕҲРДАН СЕҲР ЯРАЛУР

Товус хиромон юриш қилиб ўтади. Канарейкалар тинимсиз сайрашади. Катта-кичик қафасларда турли-туман қушлар: қирғовул, каклик, қумри, тўтиқуш...

Паррандаю даррандаларни томоша қилишнинг ўзгача гашти бор. Унинг замирида табиат сеҳри, оламнинг ранг-баранглиги мужассам. Бу сеҳр дилда меҳр уйғотишга қодир. Риштондаги ёш табиатшунослар маркази ҳамиша гавжум.

— Қушлардан ташқари балиқ, тошбақа, қуён каби жонзотлар ҳам бор. Боғчалардан, мактаблардан ҳар куни болалар келишади, томоша қилишади, — деди марказ директори Юнус ака Худойберганов. — Ёшлигимизда булбуллар навосини яйраб тинглардик, лайлакларни кўриб қувонардик. Илонлар, тулкилар кўп эди. Ҳозир уларни топиш мушкул.

Жонзотларни зўр қизиқиш билан томоша қилаётган болалар ҳаяжон, ҳайрат оғушида. Бу эса эзгу туйғуларнинг, ҳосиятли интилишларнинг ибтидоси, дунёни теран англашга, табиатни севишга, ардоқлашга ундайди. Марказдаги ўн бир тўгарак машғулотларига 627 нафар бола қатнаётир. Бош методчи Имомназар Ғафуровнинг айтишича, қушчилик, қуёнчилик тўгараклари билан бирга гулчилик, боғдорчилик, ўсимликшунослик тўгаракларига қизиқувчилар кўп.

— Марказимизда таълим-тарбия ишлари, машғулотлар болалар ёшига мос равишда олиб борилади, — деди директор ўринбосари Гулчеҳра Аҳмаджонова. — Табиат муҳофазаси, «Ёш ботаник» тўгаракларида кичик синф болалари шуғулланишади. Бу ерда уларнинг мактабда олган билимлари мустаҳкамланади.

Болалар 36 турдаги тирик жонзотларни парвариш қилишмоқда. 3 сотихлик томорқа, иссиқхона бор. Шивит, кашнич, помидор, сабзи, пиёз, турли-туман гуллар, мевали дарахтлар уларнинг меҳрига қониб ўсмоқда.

Мутасадди ташкилотлар ҳам ёш авлоднинг камол топиши учун зарур шарт-шароит яратишга катта эътибор бермоқдалар. Ҳозир марказ иссиқхонаси кенгайтирилаяпти. Ғоз ва ўрдаклар, қушлар учун алоҳида бино қурилаяпти. Келгусида гулчиликни ривожлантириш, ёрдамчи хўжалик ташкил қилиш мўлжалланмоқда. Ўқувчилар ясаган турли экспонатларга, кўргазмали ашёларга ҳозирдан талаб катта. Мактабларга кўплаб кўргазмали қуроллар етказиб бериш мўлжалланмоқда.

Муаммолар ҳам оз эмас. Марказни газлаштириш масаласи ҳамон кўндаланг турибди. Яна ер керак.

— Қийинчиликларга қарамай ишимизни яхшилашга ҳаракат қилаяпмиз, — деди директор. — Яқинда «Ёш рассомлар» тўгарагини ташкил қилдик. Унга рассом-ўқитувчи М. Мирхолов бошчилик қилаяпти. «Ёш асаларичи», «Ёш шифокор» тўгаракларини очиш ниятидамиз. Бизни фақат дарсликлар, қўлланмалар йўқлиги қийнамоқда. Дастурлар эса Ўзбекистон шароитига мослаштирилмаган. Ўз кучимиз билан бу борада баъзи ишларни қилмоқчимиз. Ҳайвончилик бўйича дастур тузиб, халқ маорифи бўлими ихтиёрига ҳавола этдик...

Т. РАҲИМОВ.

КЎПКАРИ

Удумларимиз

От қадим замонлардан бери инсонга хизмат қилиб келади. Илмий маълумотларга кўра, у милоддан тахминан уч минг йил муқаддам қўлга ўргатилган. Бу жонзотларнинг дунёда икки юздан зиёд зоти мавжуд. Шундан элликтаси мамлакатимиздадир.

От кучли, сабр-чидамли, кўркам, покиза, зийрак, ҳушёр, бирор нарсани дарҳол пайқаш, кўриш, ҳид билиш, товушсиз, ҳатто билинар-билинмас шарпани ҳам сезиш қобилиятига эга. Инсоннинг содиқ йўлдоши бўлмиш от ҳақида ота-боболаримиз кўплаб ривоятлар тўқишган. Уларнинг беқиёс аҳамияти, ўзига хос хислати, фазилати тилга олиниб, от танлашда, олди-сотдида нималарга эътибор бериш кераклиги уқдирилади. Жониворни доимо авайлаб-асраш, яхши боқиш, даволаб туриш таъкидланади, шулар юзасидан тегишли маслаҳатлар берилади: «От — йигитнинг қаноти», «Эрта тур, аввал отангни кўр, ундан сўнг отингни кўр», «Отанг борида эл тани, отинг борида йўл тани» каби ҳикматлар ана шулар жумласидандир.

Ўзбек халқ фольклорининг ажойиб дурдоналари — «Алпомиш», «Гўрўғли», «Интизор» каби достонларда ҳам отга сифатлар берилиб, мадҳ этилган.

Исломнинг муқаддас ҳадисларида шундай дейилади: «Отнинг ёлларига қиёмат кунигача яхшилик боғлаб қўйилгандир. От уч хил иш учундир. Бири савоб, бири парда, бири гуноҳдир. Савоблиси шундаки, киши уни тангри йўлида ўтлоқда ёки уйида боқса унга савоб ёзилур. Ўтлаши учун уни яйловда ёки ўз боғчасида боғлаб қўйса, арқони етган жойгача савоб ёғилаверади. Бордию арқонни узиб, бир-икки довон кетиб қолса, йўлдаги изи ва ахлати учун ҳам савоб ёғилаверади. Агар қочиб бориб, бирон дарёдан сув ичса, бунга ҳам савоб ёзилади. Бойиш ва эринмаслик учун уни парвариш қилиш ва минишдаги тангрининг ҳаққини унутмаган бўлса, унга шу от дўзахдан парда бўлади. Агар киши уловини фахр ва риё учун ҳамда мўминларга қарши ҳаракат учун боқса, бу билан унга гуноҳ ёғилади».

XI аср адабий дурдоналаридан бири бўлмиш Кайковус «Қобуснома»сининг 23-боби «Чоҳарпай (от) сотиб олиш ҳақида» деб номланиб, шундай ёзилган: «Эй фарзанд, от олишни истасанг, ҳушёр бўл, хато қилиб қўймагинки, от билан одамнинг зоти бир хил бўлур. Донишмандлар дебдиларки, дунё одам билан барподир. Ҳайвонот оламининг яхшиси отдир, уни азиз тутиш кадхудоликдандир ҳамда мурувватдандир. Отнинг либосини яхши тут, токи отда либос сени яхши тутгай, деган мақол бор».

Ўрта Осиё халқлари учқур отлари билан азалдан машҳур бўлган. Жанубий Туркманистонда ахалтака, Ғарбий Туркманистонда ёвмут, Жанубий Тожикистон тоғларида лоқай, Шимоли-ғарбий Тожикистон (Хўжанд вилояти)да, Ўзбекистон, Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятида қорабайир, лоқай, араби зотлар кенг тарқалган. Қадимдан ўзбеклар асосан қорабайирлар, лоқай, турк ва баъзан араби зотли отларни урчитишган. Қорабайир зотли отлар, Зарафшон ҳавзаси, Фарғона водийси, Тошкент воҳасида кенг тарқалган. Қорабайир зотли отларнинг келиб чиқиши жуда қадимга бориб тақалиб, маҳаллий зотнинг туркман, араб ва мўғул зотлари билан чатишувидан келиб чиққан. Ўзбеклар бу зотни урчитиб, қорабайирнинг ўзбек, миёнқалъа, ургут зотларини ҳам етиштирганлар.

Лоқай зотлари, юқорида таъкидлаганимиздек, Ўзбекистон ва Тожикистон тоғ туманларида урчитиладиган кучли, чопқир отлар ҳисобланган. Араб отлари Зарафшон ҳавзаси, Бухоро воҳаси ва Қарши беклигида кенг тарқалган. Бу отлар чўл ва саҳроларда сувсиз, емишсиз бир неча кун юришга чидамли, бақувват бўлган.

Туркман зотли отлар Зарафшон воҳасининг қуйи қисмида, Нурота тумани, Хоразм ва Сурхондарё вилоятларининг жануби-ғарбий туманлигида урчитилган. Туркман арғумоқлари асосан миниб юришга ва кўпкарига асқотган.

Халқимиз: «От — йигитнинг қаноти» деб бежиз айтишмаган. Кучли, жасур, бақувват йигитлар «от тилини» тушуниб, чавандоз бўлиб етишганлар. Эл чавандозларни ҳурмат қилган, машҳурлари номига чавандоз сўзини қўшиб айтган: Омон чавандоз, Эргаш чавандоз ва ҳоказо.

От ўйини эл севган ана шундай удумлардан ҳисобланади. Ўзбеклар ва Ўрта Осиёнинг бошқа халқлари ўртасида кенг тарқалган. Ўзбекларда бу қадимий от ўйини улоқ деб ҳам аталади. XIX аср муаллифлари Н. Хаников, А. П. Хорошхин, А. Н. Шахназаров, таниқли ўзбек этнографи, тарих фанлари доктори К. Шониёзов асарларида кўпкари ҳақида лавҳалар мавжуд.

Халқимиз ўғил туғилганда, фарзандларининг соч ва суннат тўйларида, баъзан уларни уйлантирганда элга ош бериб, охирида кўпкари уюштиришган. Наврўз байрамида ҳам доимо кўпкари ташкил этилган. Унда отлари бўлган қишлоқдошлар иштирок этишган, чекка қишлоқлардан ҳам чавандозлар таклиф этилган. Отлари бўлмаган кишилар томошабин ёки чавандозга тарафдор сифатида иштирок этишган.

Кўпкари чопиш — бу чавандознинг от устида мусобақа шартларини бажариб, ғолиб чиқиш учун курашидир. У яккама-якка баҳс ҳисобланади. Мусобақанинг асосий шарти ўртага ташланган улоқ танасини чавандоз тақимига сони билан арғумоқ сағриси орасида қисиб, майдонни гир айланганча белгиланган манзилга ёки баковулбоши бошлиқ ҳакамлар ёнига, баъзан давранинг энг четига ташлашдир. Қариндош-уруғ чавандозлар ўртага қўйиладиган совринни олиш учун бирга ҳаракат қилишлари ҳам мумкин.

Ўтмишда ўзбекларнинг ўзига тўқ ҳар бир хонадонида битта, бойларда эса уч-тўрттадан зотдор от бўлган. От эгаси ёки махсус чавандозлар ёллашиб, кўпкари чопган ҳоллар ҳам бўлган. Бу ўйин одатда кеч куз ва қиш ойларида уюштирилган. Унга тайёрланиш учун отлар эрта баҳордан бошлаб алоҳида боқилган. Улоқчи отни қандай тарбиялаш, парвариш қилиш, кўпкаридан сўнг совитишни малакали киши (сайис) ёки от эгаси бажарган. Чавандозлик авлоддан-авлодга ўтган. Отлар иссиқ ва совуқдан сақланган, доимо боғланган ҳолда турган, оғир юк ортилмаган, бегона кўздан асралган.

Ўтмишда тўй-томошалар кўпкарисиз ўтмаган. Кўпкари чопаётган арғумоқлар зотли отлардан махсус урчитилган, тойчоқлар ёшлигидан алоҳида парвариш қилинган. Отларга олдин ёшроқ болалар миндириб ўргатилган, ниҳоят вояга етгач, чавандоз минган. От совитиб турилган, бекордан-бекор миниб чопилмаган. Дастлаб давранинг четларидан чопиб, пишитилгандан сўнг от тўдага киритилган ва кўпкарида фойдаланилган.

Кўпкари ҳақидаги хабар бир ҳафта-ўн кун аввал етказилган. Узоқ-узоқлардан таклиф этилган чавандозлар кўпкаридан бир кун олдин келиб, қўноқ олишган, отларга дам берилган. Кўп ем ва сув берилмаган. Келгуси куни ош ейилиб, хатна маросими ўтказилгач, отлиқлар кўпкари бўладиган жойга жўнашган. Шу мақсадда кенг қирлар танланган. Кўпкарида 200—300 та ва ундан ҳам кўп отлар бўлган. Чавандозлар ўз уруғ ва қариндошлари билан маълум жойда тўда-тўда бўлиб, ўйинни кузатганлар.

Ҳар бир қишлоқда кўпкарига раҳбарлик қиладиган баковулбоши бўлган. Одатда қишлоқ оқсоқоли ёки энг ҳурматли киши бу ишни бажарган. Баковулбошининг икки ёрдамчиси бўлган. Баковулбоши ва ёрдамчилар, тўйининг энг ҳурматли меҳмонлари маълум баландликда ёки тахтадан қилинган жой (ҳавоза)да кўпкарини кузатиб, бошқариб турганлар.

Одатда отлар ва чавандозларни майдонга кириш олдидан қизитиш учун қоқма ўйини уюштирилган. Ўртага навбат билан икки-учта улоқ ташланган. Улоқ 6—8 ойлик ёки бир ёшгача бўлган эчки боласи ҳисобланган. Чавандозлар уни тўдадан олиб чиқишга интилганлар. Бунга эришган чавандоз шу улоқни олган. Баъзан улоқ чавандозлар орасида бўлиб олинган. Қоқма 1,5—2 соат давом этиб, соврин берилмаган. У тугаб, отлар совитилгач, асосий ўйин-кўпкари бошланган.

Кўпкарида тўй эгаси ўзининг иқтисодий аҳволига қараб 6—8 ойликдан бир ёшгача бўлган улоқлар, баъзан 6—8 ойлик новвос ҳам ташлаган.

Дастлаб баковулбоши совринларни эълон қилган, сўнгра ғолиб чавандозларга навбатма-навбат тарқатилган, баковуллар эса чавандозлар ўртасига улоқни ташлаб, кўпкарининг боришини назорат қилиб турганлар. Ғолибларга соврин сифатида қорамол, кийим-бош, гилам, пул ва бошқа қимматбаҳо совғалар берилган.

Этнографик кузатувларимизга кўра Қашқадарё воҳасининг қуйи туманларида кўпкарида улоқ баландлик (ҳавоза)дан туриб чавандозлар устига ташланади. Воҳанинг юқори, тоғ туманларида эса уни кўпкари бўладиган жойнинг қоқ ўртасига, ерга қўйганлар. Лекин чавандоз иккала вазиятда ҳам совринни олиш учун маҳорат билан улоқни ўртадан олиб чиқиши, бошқа чавандозларни ортда қолдириб, белгиланган жойга ёки баковулбоши олдига келтириб ташлаши лозим. Улоқ учун баҳсда абжир, бақувват от минган чавандозларни унинг дўстлари, қариндош-уруғлари кузатиб, рақиблардан ҳимоя қилиб, мадад беришган. Масалан, қатағон уруғи чавандозлари бир-бирларини қаттиқ ҳимоя қилишган. Воҳадаги манғит, қўнғирот, қовчин, сарой каби уруғлар ҳам кўпкари жараёнида бир-бирларини қўллаб-қувватлаганлар. Баъзан кўпкарида низо ва жанжаллар чиқса, томонларни оқсоқоллар яраштирганлар.

Агар чавандоз улоқни тўдадан олиб чиқиб, даврадан узоққа элтиб ташласа, баковулбоши уни ҳалол деб соврин берган. Акс ҳолда ким улоқ баҳсида қоидани бузса, ғирромлик қилиб, улоқни олса, бу қоидага хилоф иш деб ҳисобланган.

Кўпкарида чавандозларнинг махсус кийимлари: телпаги, устбоши, шими ва этиги бўлган. Улар отни авайлаб асраганлар. Ҳеч ким унинг бошига урмаган, зарур бўлганда фақат тақимига урган, овоз чиқариб, хитоб қилган, кучли тўдага ҳасад қилмаган. Вақти-вақти билан совитиб турган.

Кўпкарида қайта-қайта ташланганда яроқсиз бўлиб қолган улоқ танасини ғолиб чавандозлар олишган. Даврага яна янги улоқ ташланган. Абжир чавандозлар 2—3 ва ундан зиёд соврин олишган. Шунда отнинг машҳурлиги ортиб қиммати ошган.

Эълон қилинган соврин тарқатилиши билан кўпкари тугаган. Чавандозлар отларини совитиб, навбатдаги ўйин қачон ва қайси қишлоқда бўлишини эшитиб, уруғдошлари билан бирга тарқалишган. От эгалари ва чавандозлар ўлжа олинган улоқни уруғларига бўлиб берган ёки эртасига дангана қилган, баъзан совринларни яқинларига ҳадя этган.

Кўпкари хотиржамлик, тинчлик ўйини бўлиб, йигитларни мардонавор ва бақувват қилиб тарбиялашда катта ўринда турган. Кеч куз ҳосил йиғиб-ўриб олингандан бошлаб бутун қиш давомида давом этган. Баҳор байрами — Наврўз кунларида айниқса қизиган. Сўнг отлар яна бойловга қўйилган.

Афсуски, халқимизнинг кўп асрлардан буён кўз қорачиғидек асраб келган ажойиб ўйини — кўпкарига ҳам дарз кетди. 60-йиллар бошида зотли отлар тортиб олинди. Машҳур қорабайир, араб зотли арғумоқлар сони кескин камайиб кетди. Ҳатто кўпкарини таъқиқлашгача бориб етдилар. Қайта қуриш шарофати билан қадимий удумларимиздан бири кўпкари ҳам қайта тикланмоқда. От заводлари, чавандозлик мактаблари яна ташкил этила бошланди. Қашқадарё, Сурхондарё, Самарқанд, Бухоро вилоятларида тўй ва томошалар кўпкарисиз ўтмайдиган бўлди. Фикримизча, туманлар ва хўжаликларда отчопарлар ташкил этилиши лозим. Масалан, Қашқадарё вилоятида ягона Қарши отчопари бўлиб, у ҳам бўлса қаровсиз аҳволга келиб қолган. Бир вақтлар бу ерда ўтказилган ҳосил байрамларида ажойиб ўйинлар уюштирилганини ҳозиргача эслаб юрадилар.

Халқимиз севган ва мардлик ўйини бўлган кўпкарини янада оммалаштирсак, бундан эл-юрт ютади. Унинг тарбиявий аҳамияти каттадир.

О. БЎРИЕВ,
Ҳамид Олимжон номидаги Қарши давлат муаллимлар олийгоҳининг доценти, тарих фанлари номзоди.

Муҳаррир
Н. ЕҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5696 Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.15. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12